

639.156

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

2.8.
Alex. Mayer
HALOTTI PRÉDIKÁTZIÓ.

gyarab. káldon
MELLY MONDATTATOTT ALSÓ KÁLDON

NÉHAI TEKÉNTETES NEMZETES VITÉZLŐ

K Á L D I L A J O S

U R

26. ESZTENDŐK ALATT VALÓ KEDVES HITVESSE,
ÉS 29. ESZTENDŐK ALATT VALÓ PÉLDÁS ÉLETŰ KE-
GYES ÖZVEGYE TEKÉNTETES NEMZETES

A N T A L J U D I T H

ASZSZONY FELETT

KOTSI HORVÁTH SÁMUEL H. C. T.

*Weszprémi Szent Ekklesia Rendes Egy-házi Szolgája által Sz.
Mihály Havának 8-dik Napján 1794-dik Esztendőben.*

W E S Z P R É M B E N

NYOMTATTATOTT SZÁMMER MIHÁLY betűivel. 1795.

Ex Museo
Hungarico

R
2

639.156

2013

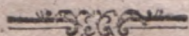

Apóst. Tsel. 9. v. 36. 42. *Joppében vala egy Tanítvány aszfzonyi dlat. 's a' t.*

Noha a' mi közöttünk szokásba lévő halotti tanítások, tsak az élők kedvéért tartatnak, ugy mint a' mellyek Augustinusnak jeles szavai szerént Non sunt demortuorum subsidia. Nem a' meg-holtak hasznára valók. Sed vivorum solatia, hanem az élők vigasztalására valók, az ő halálokról való meg- emlékeztetésekre 's meg-intetésekre valók; a' mellyért-is ezt mondja a' Bölts *Pred. 7. 3.* Jobb a' fialmas házhoz menni, hogy nem a' lakodalomnak házához, mert ott van minden ember vége, és az élő ember meg- emlékezik arról. Mind-azon-által ezen halotti tanításoknak Textusait a' holtak szolgáltatták nekünk az ő életekben követett magok viselésével, a' midőn az ő példájokkal eszünkbe juttatták nekünk azokat a' Szenteket, a' kik az Isten beszédében le irattattak, és a' kiknek nyomait, példáit követték ők a' mennyire az ő gyarlóságok meg-engedte.

Mostan hát, a' midőn énnékem ama sok jóságos tselekedeteiről mindennek előtt esméretes Thábita Tekintetes ANTAL JUDITH Aszfzony felett kelletik párentálnom, a' kinek kegyes jó téteményeiben, mi-is H. Confessiót tartó Wefzprémiek részesültünk, mi vólt, könnyebb mi vólt természet-

tibb? mint azonnal meg-emlékezmem a' Sz. Letzkében le-írt Thábitáról, a' kit a' midőn a' Sz. Apostol út mutatása szerént, le-fogok írni előttetek, azzal együtt a' mi kegyes Thábitánkat-is Tekintetes ANTAL JUDITH Afzfonyt, előttetek le-rajzoltatva szemlélhetitek, a' mint-hogy a' rövidségnek kedvezvén, és a' több Aſtoroknak-is időt engedni kívánván, semmi különös alkalmaztatást, nem fogok fel-tenni annyival-is inkább mivel a' vers szerző a' mi innen el-maradt bőven és éppen az én Letzkém tétlaja szerént ki-pótolta.

Fogok azért elmélkedni Thábitának 1. életéről 2. haláláról, 3. az ő fel-támogatásáról. - - - Adja a' kegyelemnek Istene, hogy az ő Szent, és kegyes életét akképpen követhessük, hogy annak idejében, mi-is boldogul, bátran meg-halhafunk, és az igazaknak fel-támodásokra, el-juthafunk.

§. 1. Thábita élete így íratik-le. Joppében vala egy afzfonyi állat kinek neve vala Thábita, melly ha meg-magyarázod azt teszi vad-ketske. Ez gazdag vala jó tselekedetekkel és alamisnákkal, mellyeket osztogatott vala. Az holott le-irattatik Thábita az ő nevérol, és Keresztyénségéről. — —

a) Emlékezet tételik az ő nevérol a' Syriai nyelvén neveztetett ő Thabeának, vagy Thábitának a' mellyet Sz. Lukás így magyaráz. Hogy az annyit téfzen mint-ha mondanád vad-ketske. Találtatik itten a' Görögben egy szó a' melly éles látást téfzen, a' mint a' vad-ketskékről írják, hogy azok felette igen éles látásnak, a' mellyel majd minden egyéb állatokat fellyül mulnak. Ez a' név tehát emlékeztet minket, arról a' szemes, gondos, előre látó vigyázásról, a' mellyel kell egy Keresztyén Matronának fel-ékesítetve lenni, hogy ne csak azt lássa, a' mi szemei előtt vagyon; hanem az ő értelmének szemeit mefíszze ki-terjeszszze, és okosán által lássa miből mi következtetik és abból tanulja, az ő gazdaafzfonyosságát böltsen kormányozai, a' melly virtust felette igen recommendál, és meg-ditsér egy afzfony állatban B. Salamon *Péld.* 31. 26. 27. Az ő száját böltsen nyitja-meg, és kegyefségnek tudománya vagyon az ő nyelvében. Szorgalmatosán vigyáz az ő háza népe dolgára, és a' reftségnek kenyerét nem éfzi.

Illyen okos, szemes, vad-ketske volt Abigail, a' ki felől a' Sz. Lélek bizonyítja, hogy az bölts, okos aszszonyi állat volt, a' mint azt tselekedetivel-is bizonyította, a' midőn az ő férje balgatagsága által házára vont veszedelmet, ritka böltsésséggel el-fordította 1. Sam. 25.

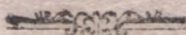
Ez a' szemes, bölts vigyázó okofság, egy aszszonyi állatban minden külső kvalitásoknál, sokkal fellyebb betsülendő, ez többet ér sok pénznél jószágnál gazdagságnál, mert a' bölts értelemmel okofsággal, könnyű jószágot, gazdaságot szerezni, de böltsésséget, és okofságot sok pénzzel és jószággal sem lehet venni. Miért vagyon a' gazdagság a' bolondnak kezeken? Ugy mond Salamon *Péld.* 17. 16. Akarván mondani, hogy az ő pénze gazdagsága ötet okofsá nem tézi.

b) Továbbá le-iratik Thábita az ő Keresztyénségéről, a' mellyet ő ki jelentett mind külső professiojával vallás-tételével, mind pedig kegyes tselekedetével.

1.) Professiojával, vagy Confessiojával, mert ő neveztetik tanítványnak. Joppében ugy mond Sz. Lukás, volt egy Tanítvány aszszonyi állat az-az a' Jéhus Kristust valló aszszonyi állat, akkor még a' Keresztyének így, az az Tanítványoknak nevezettek, mert a' Keresztyéni nevezet majd az után, még pedig Antiochiában kezdődött. *Tsel.* 11. 26. a' holott nevezettek a' Kristus Tanítványi leg-először Keresztyéneknek. Midőn már Thábita a' Kristus Tanítványának nevezterik, jelentetik az által, hogy ő a' 'Sidóságot, a' mellyben születtetett el-hagyta, a' Keresztyén vallást az Apostoloktól, és Apostoli férfiaktól meg-tanulta, bé-vette, vallotta, és magát a' Keresztyén Ecclesiába bé-adta.

És ennek kell lenni minden Keresztyén aszszonyi állatok, sőt mindnyájunk Keresztyénségének fundamentomának, hogy mi légyünk a' Jéhus Kristusnak Tanítványi, és az egy Idvezítő igaz hitet valló Évangéliomi Ecclesiában találtafsunk, mert valamiképpen az özön-vizkor a' Bárkán kívül senki meg-nem tartatott; ugy az igaz Ecclesián igaz hiten kívül nints idvesség.

Ezt tartotta leg-főbb gondjának Mária a' Lázár Nénnye, a' ki mint a' Jéhus Kristusnak buzgó tanítványa, örömeftül vala a' Jéhus Kristus lábainál és nagy kívánva halgattya vala az ő felsége szájából az Isteni böltsességnek tudományát. Luk. 10.

Hasonló buzgó Tanítvány vala Mária Magdalena, a' ki szives, és változhatatlan szeretettel, ragaszkodott ő Jéhus Kristushoz, és az ő felsége meg-utáltatása, gyalázattya által-is nem engedte magát ő felségétől el-idegeníttetni. Ján. 20.

Illyetének voltanak Timotheusnak Anyja, és nagy Anyja. Eunike, és Lois, a' kiknek szin-mutatás nélkül való igaz hitekről, és Timotheust az Isten beszédének intésében nevelő kegyességekről bizonyóságot téfszen Sz. Pál 2. Tim. 1. 5. 2. Tim. 3. 15.

És így kell minden Keresztyén aszszonyi állatoknak mindenek felett azon igyekezni, hogy a' Jéhus Kristus igaz tanítványi légyenek, és igaz hit által ő hozzá ragaszkodjanak, és ő róla vallást tégyenek. Mert ha egyébaránt minden más virtusokkal ki-szépíttetek vólnának-is, de ha az igaz hit, és Isten igaz esmérete nélkül szükölködnek, semmi-képpen nem lehetnek Istennek kedvében. Mert valami hitből nints mind bűn az. Rom. 14. 23.

Sőt szükség ezt mindnyájunknak annyira szivünkön tartani, hogy a' mi igaz hitünket vallásunkat minden világi javainknak eleibe tégyük, és ha a' dolog úgy hozná magával, készfzebbek légyünk Mosessel, az Isten népével nyomoruságot szenvedni, mint a' bűnnek ideig való hasznával élni. Sid. 11. 25. 26. Mert ez a' regula, a' mellyet a' Jéhus Kristus minden ő Tanítványinak fel-téfszen. Hogy vegyék-fel az ő keresztét, és kövessék őtet Mat. 17. mert mit használna valakinek, ha az egész világot meg-nyerné-is, ha az ő lelkében kárt vall? Ellenben kegyelmesen meg-ígérte az Idvezítő Ur Mat. 19. 29. Valaki el-hadja én érettem attyát, anyyát, feleségét, gyermekét jó-szágát száz annyit vészen, és örökségül bírja az örök életet.

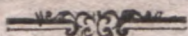
2.) szoritotta pedig magát Thábita az Evangyéliomhoz nem tsak vallás-tételével; hanem tselekedetivel-is, a' mellyekkel az ő vallás-tételének igaz-

igazságát meg-mutatta. Mert azt mondja Sz. Lukás, hogy gazdag vala jó tselekedetekkel, és alamisnákkal, melyeket ofztogatott vala. Az eredeti nyelvben így vagyon tellyes vala jó-tselekedetekkel 's a' t.

Először emlékezet tétetik közönségesen az ő jó-tselekedetiről. **Tellyes** vala jó-tselekedetekkel. 's a' t. A' mellynek nem az az értelme, hogy Thá-bitha egészen bűn nélkül, és Angyalí tisztaságu lett volna, mert mindjárt meg-fogjuk hallani, hogy ő a' halálnak és a' betegségnek-is alája vettetett, a' halál pedig a' bűnnek zsoldja. *Rom. 6. 23.*; hanem a' mi-képpen egy jó fáról mondatik, hogy a' tellyes és rakott szép gyümölsőkkel, noha a' jó gyümölsők között férgesek-is vagynak: Ugy mondatik Thábitháról-is, hogy tellyes vólt jó-tselekedetekkel, noha ottan ottan bűnös erőtelenségek-is találtattak ő benne, mert nints egy igaz ember-is e' földön ki jót tselekednék, és ne vétkeznék. *Pred. 7. 20.* Ezzel tehát, tsak a' jelentetett Thábita felől, hogy ő nem tsak szóval, és szájjal való vallója vólt a' Krisztusnak; hanem az ő igaz hitit; tselekedettel-is meg-bizonyító igaz Tanítványa vólt ő felségének, a' kinek szépen meg-egyeztek az ő tselekedeti az ő vallásával. És bizony hogy ha a' Jéfusnak igaz Tanítványi lenni akarunk (szükséges-is) hogy a' hitet ne tsak szájjal vallyuk, hanem a' szceretet által hathatóan meg-is bizonyítsuk. *Gál. 5. 6.* ne tsak hallói; hanem tselekedői-is légyünk az Isten beszédének *Jak. 1. 22.* Mert valamiképpen a' test lélek nélkül holt állat; ugy az hit-is tselekedet nélkül, *Jak. 2. 26.* A' kik hittének igyekezzenek-is akarom, a' jó tselekedetekben taláztatni, ugy mond az Apostol Sz. Pál *Tit. 3. 8.* Nem-is lehet annak külömben lenni, hanem hogy ahol a' hit és az Istennek igaz esmérere taláztatik, ott ki-is mutattya magát tsalhatatlanul, a' jó tselekedetek által. Mert valami-képpen az emberben lévő indulatok, a' harag öröm, szomorúság 's a' t. soha nem rejtethetnek-el olly méllyen, hogy azok külső-képpen-is az ábrázatban a' szózatban az ember színében, és maga viselésében ki ne tessenek; vagy miképpen a' gyertya világ, a' hol vagyon nem rejtethetik-el; hanem az ő fényével az egész házat meg-tölti: ugy a' hit-is az ember szívében soha sem rejtezhetik ugy el; hogy

magát az ő külső tselekedetiben ki ne mutassa. Mert az illetén hívő ember úgy tündökölteti az ő világosságát az emberek előtt; hogy látván egyebek, az ő jó tselekedetit ditsóítsék az ő menyei Attyát *Mát. 5. 16.* A' melly szolgálhat a' kép-mutatóknak meg-fizényittetésekre a' kik ditselkednek 's mondják, hogy hisznek, de semmi hithez illendő tselekedeteket, nem mutatnak, hanem minden vétkekben 's gonofzságokban meg-térés nélkül léledzenek. Az illetén emberek tetemessen meg-tsallyák magokat, mert a' jó tselekedetek, a' hitnek ama valóságos meg-esmértető jelei, a' mellyek attól soha el-nem szakaszthatnak. Az honnan az Ur Jéhus ama nagy napon a' hiveknek az hitetlenektől való el-válofztatásoknak napján, tsak a' tseleketekre fog nézni; tsak azok szerént fogja a' sententziát pronuntziálni, a' kinek lesznek jó tselekedetei, az a' Biró előtt meg-fog állani, a' kinek pedig nem lesznek, fogamandálatni, kárhoztatni. A' Biró fizett kinek-kinek az ő tselekedeti szerént t. i. fizet ditsófsággal, tisztességgel, romolhatatlansággal azoknak, a' kik a' jó tselekedetekben való álhotoságban keresték az örök életet, a' kik pedig versényesek voltak, és az igazságnak nem engedtek, meg-fizet haraggal és busulással. *Rom. 2. 6. 7. 8.*

Mitsoda jó tselekedetek voltak pedig különösen, a' mellyek ezt a' Thábitát olly nevezetessé tették? Az Evangyélifita emlékezik az ő jóltévőségéről, hogy ő tellyes volt alamisnálkodásokkal, mellyeket osztogatott, és a' mit itt mond ő felöle az Evangyélifita majd meg-crófsittetik azoknak tanu bizonyosságok által, a' kik az ő jó-téteményiben részesültenek. *4, 39.*

Lásátok szerelmefim az szegények eránt való irgalmaság, jól-tévőség melly nagyra betsültetik a' Sz. Lélektől! úgy mint a' melly itt minden egyéb virtufok felett ki-neveztetik, és meg-ditsértetik! úgy hogy annak meg-mutatására: hogy Thábita tellyes volt jó tselekedetekkel, nem emlittetik egyéb, hanem hogy tellyes volt alamisnálkodásokkal, éppen úgy, mint-ha az alamisnálkodás az Istentől ollybást tartatnék, mint-ha az alamisnálkodó, minden egyéb jó tselekedeteket véghez vitt volna, mint-ha maga az alamisnálkodás az Istentől minden egyéb jó tselekedetek helett bé-véternék.

Az honnan ez a jóltévőség különöffen, & per excellentiam jó tselekedetnek neveztetik, midőn Sz. Pál leg-tisztettségesebb özvegy aszfzonyi állatnak azt declárállyá, a' kinek a' jó tselekedetben jó bizonyága vagy, ezt bővebben így magyarázza-ki, úgy hogy úgy mond gazdálkodó volt a' Szenteknek lábaikat meg-mosta, a' nyomorultaknak segítséggel volt 1. *Tim.* 5. 10. A' melly még meg inkább meg-tettzik az Idvezítő Urnak, ama gazdag ifjuval való befélgetéséből *Mát.* 19. Mert midőn Invezítő Urunk annak az ifjunak kegyességét, és jó tselekedetét mellyekkel az dítsekedetett meg-akarta volna próbálni, csak a' szükölködőkkel való jóltételre igazittya őtet. Meny-el úgy mond, add-el mindenedet, és osztogasd a' szegényeknek, akképpen kintse lészén Meny-országban. Ugy ama jövődö ítélet napján-is a' mint a' hitet a' jó-tselekedetekből úgy a' jó-tselekedetet, a' szegényekkel való alamisnálkodásból fogja az Ur Jéhus árguálni, ki-hozni, ezt mondván. Éhezö voltam, ennem adtatok 's a' t. *Mát.* 25. 35. Miért fog az Ur Jéhus minden egyéb jó-tselekedetek helyett csak tsupán a' szegényekkel való jó-téteményről emlékezni? Mert Ő Felsége ezt a' Virtuust ezt a' jóltévőséget olyan próbának tartya, a' mellyből egy jó kegyes szív okvetetlen meg-esmértetik.

Végyük gondolóra ezt minnyájan, és ha azoknak számok között kívánunk találtatni; a' kik a' jó-tselekedeteket gyakorollyák, és azok által keresik a' ditsőséget tisztetiséget; légyünk kívált-képpen gazdálkodók, és alamisnálkodók a' szegények eránt, szegd-meg az éhezőnek a' te kenyeredet; a' Szegény bujdosót vidd-bé a' te házában, ha mezitelen láttz ruházd-meg, és a' te tested előtt el-ne rejtse magadat *Esa* 5, 8. 7.

Sz. Pál *Rom.* 16. és 2. *Kor.* 8. Ditséri a' Matzedoniabéli, és Achájabéli hiveket, hogy a' Jérusálemi Szentek számára készen és bőven adakoztanak, és *Gál.* 6. 9. 10. így ínt mindnyájunkat: a' jó-téteményben meg-ne restüllyünk, mert a' maga idejében aratunk, ha meg-nem restülünk. Azért míg időnk vagy, mindennel jól tégyünk, kíváltképpen pedig a' hitnek tselekedetivel. Valamikor valamelly szükölködő nyomorultat látunk szem-

lélyük abban mint egy tükörben azt, a' mi rajtunk-is könnyen meg-eshetik, és gondo'kodjunk akképpen. *Homo sum, & humani a me nihil alienum puto.* Ember vagyok én-is és a' mi ezen reám-szorult szegény emberen meg-eshett, az, én rajtam-is könnyen meg-eshetik, a' mit akarnánk tehát, hogy az ilyen állapotunkban mások tselekedjenek mi velünk, tselekedjünk azt mi is másokkal.

§. 11. Thábitának haláláról így szól Sz. Lukás. Történék a' napokban hogy betegség miatt meg-halna, kit mikor meg-mohtak volna, helyhez-tetek a' fel házba & az holott elől adattatik 1. miképpen holt-meg Thábita, 2. miképpen adattatott-meg az utolsó tiszteisége.

1.) Thábita meg-hal, az Istentől ő reája bortsáttatott terhes nyavalya betegség által. Hallom itt azért, hogy a' halál nem térsen külömbséget a' jók és rosszszak a' kegyesek és Istentelenek, a' Hívek és hitetlenek között. Ugy vagyon e' részben dolga egyiknek mint a' másoknak. *Préd. 9.* Légy akár kegyes, akár Istentelen, de meg-vagyon írva; hogy el-végeztett dolog, hogy az emberek egyfzer meg-hallyanak, és osztán ítélet légyen. *Sid. 9. 27.* Az honnan az halál nem kedvezett sem a' hívő Ábrahámnak sem a' szelid tiszta Jósefnek, sem a' Szent Dávidnak, sem a' kegyes Josiásnak 's a' t. Ez az az utolsó, a' mellyet a' bűn mindnyájunknak erőszakos örökségül hagyott, sőt ez az az eszköz a' melly által kell a' bűnnek tellyesféggel ki-halni belőlünk mert valami-képpen a' rothadt fában termett fér eg, azt meg-eszi, meg-emészti; ugy kell a' halálnak a' melly a' bűnből termett, ezt az ő annyát a' bűnt meg-enni meg-emészteni, mert a' ki meg-holt, meg-szabadult a' bűntől *Rom. 6. 7.*

Ha tehát (mondhatna egy világ fia) Ha tehát, még a' kegyesség sem szabadithat-meg a' haláltól? mi haszna tehát kegyesnek lenni, jobb tehát azokkal egy huron pendülni a' kik ezt mondják. Együnk és igyunk, ám holnap ugy-is meg-halunk. *1. Kor. 15. 32. F.* De örizzen az Isten hogy mi ugy gondolkodjunk, igaz az, hogy meg-kell halnunk; de onnan nem következik, hogy egészen el-veszünk az halál ugyan el-vészi a' mi ideig való éle-

életünket, de nem vészi-el a' léleknek életét mert a' lélek halhatatlan, midőn a' porr, az-az a' test földé lészén a' lélek meg-téraz Istenhez a' ki adra vólt ezt. *Préd. 12. 7.* Az igazaknak lelkeik a' testből való ki-költözés után Isten kezében vagynak, és semmi gonosztól nem bántattathatnak. Az értetlenek előtt úgy tertzik, mintha meg-halnának, és az ő meg-öszlattatások gyötrelmennek, az ő el-költözések vég veszedelemnek tartatik; de azok béke-ségben vagynak *Böls. 3. 1. 2. 3.*

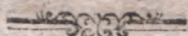
A' halál nem vészi-el a' mi lelki életünket, a' mellyben részesültünk a' Jé-sus Krisztussal való egyesség által; a' melly lelki élet minket mint élő ta-gokat akképpen egyesít az élő fővel a' Jé-sussal. Mert valamiképpen a' mi Urunk Jé-sus Krisztus halálában az ő emberi lelke ugyan el-szakasztatott testé-től de sem lelke, sem teste nem szakasztatott-el. Istenségétől, úgy vagy-on a' dolog az halálban mi reánk nézve-is noha a' mi testünk és lelkünk egy-mástól el-szakasztatnak, de sem lelkünk sem testünk, nem szakasztathatik-el a' halál által az Istentől, és a' mi Urunk Jé-sus Krisztustól: mert akár élünk akár meg-halunk egy-aránt, az Uréi vagyunk *Rom. 14. 8.*

Utólyára, nem vészi-el a' halál mi tőlünk a' boldog és ditsőséges éle-tet, a' melly készítettett nekünk a' Menyben, hanem inkább, oda juttat a-hol nints sem keserüséggel való sírás sem nyögés sem fájdalom, az holott el-töröl az Isten minden könnyhullatást a' mi szemcinkről *Jel. 21. 4.*

Azért nints nekünk okunk az halálról annyira félnünk rettegünk, a' ha-lál nekünk többé nem kárvallás, hanem nyereség, nem átok, hanem áldás *Fil. 1. 21.* a' halálban mi meg-szü-nünk halandóknak lenni, és jutunk a' meny-ben a' boldog halhatatlanságra. *Miseria moritur non homo.* Nem az ember hal-meg, hanem csak az ő nyavalyásága.

Azomban mint-hogy ez a' Törvény színt úgy adattatott nekünk mint az Istenteleneknek, hogy valamikor akkor a' mi ideig való életünket a' halál által el-végezzük; tehát emlékezzünk szorgalmatosán a' mi előttünk álló végünkről, ne régyük meszse a' mi *datumunkat* a' mi sziveinket ne reme-sük-el e' tsalárd világnak héjjában valóságiban, hanem mondjuk Dáviddal,

imé az én napjaimat egy tenyérnyivé tetted, és az én életem mint a' femmi Te előtted, melly mulandó az ember ki magának fokát igér! *Solt.* 39.

2.) Következik miképpen adták-meg Thábitának Joppé Várofsának lakói az ő utolsó tisztetségét, még pedig miképpen bántak az ő tetemeivel, és miképpen siratták-meg őtet.

1.) Gondját viselik a' meg-holt testnek, úgy hogy azt meg-mosván F. víszik a' felső házban. A' 'Sidóknál, noha nem Istentől parantsoltatott; mindazon-által régi bé-vett szokás és rend-tartás vólt, hogy a' meg-holt testeket meg-mossák és bé-bálfámozzák, mellyel ők a' holtak fel-támadása eránt való reménységeket kívánták vala ki-jelenteni és tanítanak ez által minket; miképpen illendő a' meg-holtaknak az ő tisztetségeket meg-adni, nem valami hafzontalan pompázással parádérozással ugyan, mert sohol sem illetlenebb, képtelenebb, az ilyen pompázással való hivalkodás mint az ilyen esetekben, körül-állásokban; hanem úgy hogy a' holt testek illendőképpen befedtetessenek, felöltöztessenek, és a' földbe tisztelegessen takarítsanak. Szerelmes fiam úgy mond Bölts Sirák, ha a' tied közzül meg-hal, valaki fedezd-bé illendőképpen az ő testét, és tisztelegessen takarítsd-el a' kopor-sóban, *Sirák.* 18. 38.

Rettenetes dolog azt csak hallani-is, mitsoda Barbarusi módon bántak az Pogányok az ő meg-holtyaikkal, a' midőn a' Romaiak azokat hamuvá égették, a' Hyrcánusok az avégre rendeltetett ebek eleibe vetették, és azért hitták azokat canes sepulcrales, temető kutyáknak, az Lothophágusok azokat a' tengerbe hányták, a' Scithák pedig magok meg-ették, és azokat az ő tulajdon testekben temették; de nekünk Keresztényeknek a' mi meg-holt szerelmeseink eránt nagyobb tisztelettel kell viseltetnünk, mert azok a' Krisztusnak tagjai a' Sz. Léleknek Templomai 1. *Kor.* 6. 19. a' mellyek jövőben nagy dicsőiséggel fognak fel-támodni.

Nem kell pedig azt-is el-felejtteni, hogy a' Joppébéliek Thábita testét fel-vivék és el-zárák a' felső házba t. i. nem kívánták azt egyszeribe mindárt el-temetni, mert talán reménységet vettek magoknak, hogy az fel-fog

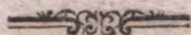
támadni, de más részről nem akarták azt tárva nyitva mindenek szemei előtt hagyni mert tudni való az, hogy a' meg-holt test az élők előtt utálatos, és ifzonyodás nélkül nem lehet arra nézni.

Hogy-ha ezt fokban meg-gondolnák talán olly gögőffen nem piperezgetnék az ő nyaválás testeket. Ám' nem foká az a' te gögősködő tested olly utálatos léfzen, hogy az utolsó koldus sem tekinthet arra undorodás nélkül. A' halálban ugy mond Ambrosius a' testek között nints semmi külömbiség, légyen az akár-melly gyengén tartott test; de szinte ollyan kedvetlen szagot botsát az magából, mint valamelly szükség és éhség által el-fogyatkozott koldusnak teste. Igyekezéssel azért inkább a' te lelketet ékesgetni, és jó idején mosogatni, nem testi vízzel, a' mi-némüvel Thábitának teste meg-mosattatott, hanem a' Jéhus Krisztus piros vérével, hogy jövendőben te-is azok közé számlálatsál, a' kikről ez mondatik. *Jel. 7. 14.* Ezek azok, a' kik a' nagy nyomorúságból jöttek, és az ő ruháikat, az az lelkeket meg-mosták és meg-fejéritették a' Báránynak vérével.

2.) De továbbá meg-mondja az Evagyélifista azt-is miképpen firatták Thábitát lásd a' letzkéket — &c.

Noha az Isten kedve és akarattya ellen vagyoni a' felettebb való Pogányi kefergés, midőn az ő halottyaikon némellyek ugy firnak rinak, mint a' kiknek nints reménységek *1. Thes. 4. 13.* mind-az-által a' mi halottyaikon illendő-képpen firáncozni, merfekelt könyveket botsátani meg-nem tiltatott; mert a' természet hozza azt magával, hogy az ember az ő kedveseinek töle való el-vétetéseken meg-illetődjön, mert a' mi erőnk nem ollyan mint a' közfiklának ereje, és a' mi testünk nem értzből való, *Job. 6. 12.* hogy mi semmit se érezzünk, a' mi keresztyénségünk-is ugy kíványa, hogy az Istennek a' mi kedvesünknek tőlünk el-vétetésében való lárogatását valóban meg-érezzük, és ne keményittsük-meg mint a' közfikla a' mi ortzáinkat, mint a' 'Sidók tselekedtek lásd. *Jer. 5. 3.* Szükség hogy szomorúságot indítsion bennünk az halál eredetének meg-gondolása-is u. m. a' melly származott a'

bűnből, és az Istennek méltó haragjából, a' te haragod miatt meg-romlunk, és a' te busulásod miatt meg-eméiztetünk Solt. 90. 78.

Tetemessen vétkeznek tehát az ollyaténok, a' kik az ilyen szomorú környül-állásokban olly érzéketlenül viselik magokat, mint a' kövek és törsök, és ha valami ofzlop kegyes emberek ragadtnak-is el, a' kik a' törésen állottanak, azt nem tudják szivekre venni. Igy panaszkodik erről a' Próféta, az igaz el-vész, és nintsen senki ki eszébe venné, az irgalmatság tévő emberek el-szedettetnek, és senki meg-nem gondolja hogy a' következendő veszedelem elől vétetik-el az igaz *Esa. 57. 1.*

§. III. Mégyek már Thábitának fel-támosztatására a' mellyről e' három pontok emlitternek.

1.) Miképpen szolgáltattott arra Péternek alkalmatóság?

2.) Miképpen vitte azt végbe?

3.) Mitsoda gyümöltse lett ennek a' Joppébéliekben?

1. Alkalmatóság szolgáltattott erre Péternek, mind az ő hivattatása, mind pedig a' Thábita felől való jó bizonyságok által.

aa) Hivattatott tehát Péter; mivel-hogy Lidda Joppéhez közel vala a' tanítványok meg-halván hogy ő ott volna küldenék ő hozzá, kérvén ötet, hogy késedelem nélkül hozzájok menne. Hivattyák Pétert nem csak azért, hogy ő tőle, mint a' Jéhus Kristus rendes szolgájától vigasztalást vegyenek, hanem azért-is, mert hallották, és tudták hogy ez előtt Péter Joppében Encást, a' ki 8 Esztendeig feküdt guta ütésben meg-gyógyította abból reménységet vettek magoknak, hogy talám a' szegényeknek vigasztalására Péter a' halálból fel-fogná támosztani, e' kegyes aszfszony állatot.

Itt meg-kell jegyezni. Hogy Thábita halála után hivattatik Péter, oda nem hivattatott semmi orvos, mert midőn a' lélek a' testből ki-mégyen, haszontalan minden orvosi tudomány 's erő; de az Isten beszéde akkor sem haszontalan, midőn minden orvosságok hijjába el-keltek, akkor-is meg-erősít minket az Isten beszéde, az ő szívet ujjitó balzsamomával, mint Dávid ta-

pa-fz-

pisztalta. Uram úgy mond, ha a' te beszéded nem lett volna az én vigasztalásom, régen el-veszttem volna az én nyomorúságomban *Solt.* 119. 9. 2.

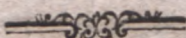
E' máj napon ugyan az Isten szolgálói holtat nem támoszthatnak mint Péter, de az élőket a' jövődő fel-támadás felől meg-erősíthetik, és annak reménysége által az ő szívbéli bánattyokat meg-enyhíthetik; mert az Istennek beszéde életnek beszéde *Ján.* 6. 68.

bb.) Alkalmatosság szolgáltatik Péternek e' tsuda tételre, a' meg-holt érint való tanu bizoynság által, mert mihelyest Péter meg-jelent, azonnal fel-vivék őtet a' fel házba, és minden özvegyek környül álván őtet fírnak vala, és mutogatják vala az öltözeteket mellyeket ő készített vala, a' míg ő vélek volna. Kétség kívül nagy igyekezettel kérték és kívánták az ő fel-támosztatását, és a' mint amott az századosért ekképpen kérik vala az Ur Jést, méltó ő kivel e' jót tennéd, mivel szíveti a' mi nemzetségünket és a' Sinagókat-is ő építette mi nekünk *Luk.* 7. 41., úgy itt-is a' Jopébéliek, kívált-képpen pedig az özvegyek és a' szegények mondanak vala Péternek. A' mi kegyes Thábitánk méltó lett volna, hogy tovább élt volna vagy hogy a' halálból fel-támosztassék! Lássad Uram a' ruhákat és öltözeteket, a' mellyekkel a' mi mezitelenységünket bé-takarta, mind ezeket az önnön kezeivel készítette hogy minket meg-ruházna.

Lásátok Keresztyének mi legyen a' meg-holt kegyes embereknek legnagyobb dicséretük mik legyenek az ő igaz reliquiák, monumentumaik a' mellyek által a' halál után-is fel-tartatik az ő emlékezetek? Tudai-illik az öltözetek, a' mellyeket a' meziteleneknek adtanak, az alamisnák a' mellyeket a' szegényeknek, az orvosok a' mellyeket a' betegeknek nyújtottanak; s'a't.

Az illyeténkre illik az, a' mit mond az Irás: az igazaknak emlékezetük meg-maradáltságban *Péld.* 10. 7. Boldog az a' ki osztozik, adakozik a' szegényeknek, az ő igazsága meg-marad mind örökké, az ő feje fel-emeltetik dicsőséggel *Solt.* 112. 5. 6. Ezek, ezek az igazi az holtaknak emlékezetét áldásban fel-tartó, igazi reliquiák. Meg-lássák azért a' gazdagok hogy legyen a' szegényeknek holtok után mutogatniok a' mit ő tőlök vettek, hogy

így gazdagok legyenek a' jó-tselekedetekben és gyűjtsenek magoknak kintset mint egy jövőre való jó fundamentomot, hogy el-vehessék az örök életet. 1. *Tim.* 6.

2.) Következik Thábitának fel-támogatása, a' melly minden környül állásival le-irattatik, mert Sz. Lukás meg-mondja: miképpen Péter először is könyörgött az Istennek, mert egy holtat fel-támogatani, nem állott Péternek hatalmában, az Istennek ereje kívántatott arra, és azért szükség volt ezt Péternek könyörgés által meg-nyerni. Könyörög vala pedig Péter magánosan és alázatosan. Magánosan mert mindeneket ki-parantsol vala az házból, hogy annál tsendesebben fel-emelhetné szívet az Istenhez egyszer's-mind könyörög vala nagy alázatossággal, mert térdre esvén úgy könyörög vala, és éppen azok az igaz könyörgők, a' kik az ő titkos kamorájokban bé-zárkozván, nagy alázatos buzgósággal meg-hajtják az ő szíveknek tér-deit az Isten előtt. Bizony mondom te-néked a' te mennyei Atyád a' ki mindeneket lát, a' mit tőle kérsz titkon meg-adja te néked nyilván. *Mát.* 6. 6.

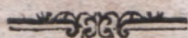
Annak-utánna fordul Péter a' meg-holthoz, és kiált néki mondván, Thábita kelly-fel, és ez a' kiáltás volt az az eszköz, a' melly által Isten ő felsége vizont bé-fuallotta az élő lelket abban, mert azonnal fel-nyitja vala az ő szemeit, és midőn látná Pétert fel-ül vala, Péter pedig nyujtván néki az ő kezét fel-emelé vala őtet, és az ott lévő tanítványokat, és özvegyeket bé-kiáltván elevenen meg-adá nekik.

Mitsoda vigasztalásokra, és kivált-képpen való örömökre szolgált ez azoknak a' meg-fzomorodott szegényeknek, hogy az ő hiveséges jóltévőjüket vizont életben láthatták, és annak további szolgálattyait és jó-téteményeit reménylhetik vala.

De ez vigasztalás tartozik mi reánk-is, a' kik a' mi jövőre fel-támogatásunknak itt illy szép példáját szemlélhetjük. Mert valamiképpen Péter itt Thábitát kiáltotta: hogy kellyen-fel, úgy fogja az Ur Jéhus jövőben az ő hatalmas szavát meg-zendíteni, és vélünk meg-hallatni. Midőn el jő az

ég-

égből unfzolásnak kiáltásával, Arkangyal szavával, Isten trombitájával, és a' holtak fel-támodnak. 1. *Thess.* 4. 16.

A' miképpen Péter a' meg-holtat a' Szenteknek meg-adta; ugy fognak ama nagy napon a' szülék a' gyermekeknek, a' gyermekek az szüléknek, a' jó barátok egymásnak meg-adattatni.

Miképpen mutogattattanak Péternek a' ruhák, és öltözetek, mellyeket Thábita készített a' szegényeknek ugy fognak, a' hiveknek jó-téteményei is az egész világ előtt ki-publikáltatni midőn az Ur Jéfus ezt fogja mondani. Ehező voltam 's a' t. *Mat.* 25. 35.

E' vólt ama vigasztalás a' mellyel a' Próféta a' Babylonban fogva lévő népet vigasztalta, meg-elevenednek a' te halottaid, és az én testemmel egybe fel-támodnak. Serkenyetek-fel és énekellyétek kik lakoztok a' porban. *Esa.* 26. 19.

E' vólt ama nagy nyomoruságban fekvő Jobnak-is vigasztalása, a' mellyel szemeit törölgette szivét éleszgette. Én jól tudom, hogy az én Meg-váltóm él, és hogy utollyára az én porom felibe áll, továbbá minek-utánna a' férgek az én testemet meg-rágják, és minek-utánna fel-ébredek, ebben a' testben meg-látom az Istent, ugyan ennen magam látom-meg nem más, és az én szemeim láttyák-meg minek-utánna az én veséim én bennem meg-emésztetnek. *Job.* 19. 25. 26. E' vólt az a' vigasztalás a' mellyhez ragaszkodott Dávid minden ő nyomoruságiban. Én pedig ugy mond, meg-látom a' te ortzádat igazságban, és meg-elégíttetem a' te ábrázatoddal midőn fel-serkenek, v. midőn a' te képeddel fel-ékefitetve fel-serkenek. *Solt.* 17. 15.

Ehez az vigasztaláshoz kell nekünk-is, mint a' mi lelkünknek bátorságos erős vas matskájához ragaszkodnunk, minden mi nyomoruságinkban, és utollyára a' mi halállal való bajvivásunkban-is. A' halál immár nekünk csak álom, a' koporsók a' mi nyugovó ágyas házaink a' miképpen az ember álmából fel-serken, midőn a' nap fel-jön, ugy midőn az igazság napja az Ur Jéfus fel-fog nekünk támodni, akkor mindnyájan a' mi álmunkból fel-serkenünk, és midőn a' mi kedvesink tőlünk az halál által nem kis keserőségünk-

re el-vétnék légyünk jó reménységgel, mert nem, éppen nem vesztettük-el, hanem csak magunk előtt botsátattuk a' mennyei örömbé azokat, a' mely bizonyal meg-találták viszont a' Joppébéliek az ő Thábithájokat; olly bizonyal meg-fogjuk találni, és fokkal ditsőségefsebb állapotban látni a' mi meg-holt kedvesinket. Thábitha viszont e' mulandó nyavalyás életre jött vízfzfa, és minek-utánna még egy darabig szenvedett, viszont meg-holt, mi pedig a' mi kedvesinket a' menyben változhatatlan boldog állapotban fogjuk meg-találni, a' midőn sem hálálnak, sem betegségnek nem lesznek többé alája vetterve, hanem élnek az Isten jobba felől való gyönyörűségeket, és örömeknek elégségét mind örökké.

3.) Utólyára emlittetik mitsoda gyümöltse lőtt a' Joppébéliekben ezen tsudálatos fel-támofztásnak? azt mondja az Evagyélišta: És az ki-terjedett az egész Joppében, és fokban hittének az Urban. Mi-nékünk-is tudtunkra lett e' tsuda tétel, nosza azért mi-is erősödjünk-meg a' Jépus Krisztusban való hitben, a' kinek ereje által támofztatnak-fel a' holtak, és ekképpen az Evagyéliomi tudomány ellene mondhatatlanul meg-bizonyittatott, mert minden tsuda tételeknek ez a' Tzéllya, hogy hidjük, hogy a' Jépus ama Krisztus, és hogy hit által légyen örök életünk az ő nevében Ámen.

UGYAN AZON NAGY TEKINTETŰ

ALKALMATOSSÁGGAL

TARTATOTT

M Á S O D I K

HALOTTI TANITÁS

MELLY MONDATOTT

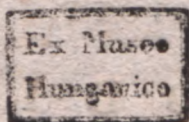
T. T. ALMÁSI ÁDÁM

A SZ. KIRÁLY SZABADI H. C. TARTÓ

RENDES EGYHÁZI SZOLGA ÁLTAL

A FELLYEBB MEG-IRT NAPON ÉS
ESZTENDŐBEN

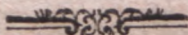

Esa 60. 20. *A' te napod nem mégyen többé alá, és a' te hóddad nem fogyatkozik-el; mert az Ur léfzen néked örökké való világosságod; és a' te keserüséged napjainak vége szakad.*

Sok keserüségi vagynak ez életnek! 's mellyik legyen a' leg-nagyobb kitso-da ítéli-meg? Ha mikor a' Próféták valami nagy keserüséget akarnak le-ir-ni, hasonlítják azt a' keserüséget ahoz a' keserüséghez a' melly szokott len-ni az egy szülöttön; mint *Amós 8. 10.* És valóba nints is nagyobb keserüség, míg a' házasok együtt laknak, mint az, mikor ők az ő egyetlen e-gyektől a' halál által meg-fosztatnak: a' mind-az-által sokkal nagyobb, mi-kor a' kedves házasok egy-mástól a' halál által el-szakasztatnak; mert a' fér-fiú az afzszonyynak, az afzszony az ő férjének jobb tiz gyermekénél-is, a' mint Elkána mondotta az ő feleségének Annának *1. Sám. 1. 8.* Nagy ke-serüség az mikor a' férfiú az ő felesége mellől el-vétetik! a' mikor az afzszony ekképpen kéntelenitetik panaszolkodni: bizonyára özvegy afzszonyi ál-lat vagyok, és az én férjem meg-holt. *2. Sám, 14. 5.* Vagy Naomival ne hívjatok engemet Naóminak, hanem inkább Márának; mert nagy keserüség-gel illetet engemet a' Mindenható *Ruth. 1. 20.* az mikor az el-hagyatott magzatok-is ekképpen kiáltanak: árvák vagyunk atya nélkül, és a' mi anyá-ink olyanok mint az özvegyek. *Sir. 5. 3.* Ellenben nagy keserüség az-is, mikor Isten az afzszonyt, a' férfiúnak szeme ékeségét el-vészi; mert akkor

vé-

vétetik-ki az ő házából a' termő szőlő 'Solt. 128. 3. Bafylius olyan egy-mástól való el-fzakadásnak nevezi ezt, a' melly által a' férfiúnak szive meg-febesítetik, vagy két részekre szakasztatik; egy része a' földbe temettetik, más része pedig marad véresen, 's febesen magában a' férfiúban; a' mellynek sebe mind annyiszor újul, valamennyiszer árván maradott kedves gyermekeit maga előtt látja.

De tsak ugyan nints olly keserűség a' mellynek meg-enyhítésére vigasztalást az Isten beszédeben, nints olly seb, a' mellynek meg-gyógyítására balsamumot nem találhatnánk e' Giléádban. Maga az Isten gondviselésének meg-gondolása elég vigasztalás, valamikor meg-gondoljuk: hogy a' mennyei Atya, a' halál által ragadja-ki hiveit e' világi nyomoruságoknak tüzei közül; vala-mikor meg-gondoljuk: hogy e' világi tiz napig tartó nyomoruságokat amaz örökké tartó boldogság váltja-fel.

Mind ez élet' nyomoruságos vóltát, keserűségit, mind a' Balsamumot ez élet' keserűségi ellen egy summában láthatjuk az el-olv. Szent Letzkében. A' te napod &c. Ez a' Sz. Letzke alkalmatosságot szolgáltat arra.

I. Hogy e' világi életnek mi vóltát meg-nyílt szemekkel láthassuk annak mind álhatatlanságára, mind nyomoruságos vóltára nézve. Itt a' nap le —

II. Meg-tanít arra-is: mivel vigasztaljuk magunkat ez élet keserűségi ellen t. i. a' jövőendő élet' állandóságának 's boldogságának meg-gondolásával, ott a' nap nem mégyen alá, lássuk hát mind kettőt az ő tulajdonságira nézve.

Első Rész. E' világi élet' tulajdonságit így írja-le a' Próféta.

I. Hogy ez álhatatlan, a' te napod le-mégyen. A' nap éppen azon a' napon, a' mellyen fel-jő le-is mégyen; ugyan azon a' napon a' mellyen a' leg-felsőbb pontra ment kezd alá felé szállani. A' hold sem tartja-meg az ő egész formáját tsak egy nap-is, azon a' napon a' mellyen egész világossággal világoskodott az éjtfzakának fetétségében kezd meg-fogyatkozni, minden nap többet többet el-vesztvén világosságából, míg nem végre egészen el-fogy.

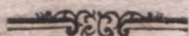
És

És ezek felette szép példái a' nap alatt lévő minden dolgok változandóságának, ezek illy változók lévén nem de nem arra tanítanak-e' minket: mit keljen egyéb világi dolgokról-is itélnünk? t. i. hogy minden egyéb dolgok-is a' nap alatt változók, és azokban állandóság nintsen. A' mit Salamon *Péld.* 23. 4. a' gazdagságról mond, hogy annak szárnyai vagynak, mint a' fas keselyűnek, 's hamar el-repül az ég felé, ugyan az, igaz minden egyéb dolgokról-is. Igaz e' világ minden javairól, gyönyörüségről, betsületéről, egészségről, sőt igaz magáról-is ez életről, a' melly egy szempillantásban oda lesz mint-ha soha nem lett volna. Valamint a' tenger soha egy állapotban nem marad, hanem ha egy ideig tsendességben volt, mindjárt hánynakodni kezd, valamint a' szivárvány melly az ő fok féle színével egy kevés ideig fénylik, 's azonnal oda lesz; ugy vagyon e' világ, és mind az valami e' világban vagyon.

A' Babiloniai birodalom Nabukodonozor idejében a' leg-nagyobb grádusra lépett, de ugyan akkor kezdett mindjárt hanyatlani-is. Így volt a' Persiai Monarchiának-is dolga. Nagy Sándor birodalma tsak kevés ideig tarthattott annak-is azonnal vége lett, a' Romai egy kevésfel tovább, de az-is mikor Augustus idejében leg-inkább virágzott, majd Augustulus alatt tsak nem semmivé lett, fok jeles Birodalmaknak, Városoknak, tsak tsupa emlékezete maradt, alig hogy helyét-is tudjuk. Oh hát mennyivel inkább igazak az illyen változások egy különös familiára, 's személyre nézve, a' mellyre nézve több példát találok mint időt nyerhetnék azoknak elő számlálására. Ti tudjátok, hogy ki-ki közületek az ő édes attyának, anyyának szemlélésében tsak kevés ideig gyönyörködtethette magát; a' mi atyánk-fiai, a' mi barátink a' temető helyekben nyugosznak. Így van pedig ez minden helyekre minden idökre nézve; így van a' Királyokra nézve, ha ma Király, holnap halott, a' nevetés végre fíralomra az öröm szomorúságra fordul. Abban a' szempillantásban a' mellyben Isten Ábrahámnak leg-örvendetesebb ígéretet téfzen, t. i. hogy ugy lesz az ő magva mint az égnek tsillagi, illy szomorú Prófétziát vett utánna: bizonynal tudjad, hogy a' te magod jövő

vény lészen az idegen földön, és szolgálnak az idegen földön lakóknak, és őket nyomórgatják 400. esztendeig. 1. *Mos.* 15. 5. 13. Imé azért nints semmi e' világban állandóbb az álhatatlanságnál, és ennek minden javait, vagy mi el-hagyjuk vagy azok el-hagynak minket. De

2. Nem tsak álhatatlan e' világ hanem nyomoruságos-is, azt mondja a' Próféta, hogy ez élet' napjai keserűségnek napjai. A' szó a' mellyel ki-tétetik téfzen halott felett való keserűségnek szenvédését, melly helyesen illik ide! mert ez élet' minden nyomorusági között, a' mi el-vefztett, vagy meg-holt ártatlanságunkat, és boldogságunkat siratjuk, a' mellyet a' bűn eltemetett; és e' földnek tövisi 's meg-átkoztatott bogátskórói között siratjuk a' mi el-vefztet Paraditsomunkat.

De más nehéz keserűséget-is téfzen ez a' szó, t. i. mikor az ember vagy valami kedves jószágot el-vefzt, vagy pedig valami nagy gonosz éri-is, mind annyiszor keserűség fogja-el az ember szívet; de majd azt a' keserűséget, külső-képpen-is az ő szomoru ábrázatjával, gyálzos öltözetivel; könnyhullatásával ki-mutatja.

Két kiváltképpen való kút főből származnak pedig ez élet' keserűségi, t. i. a' bűnből és annak büntetéséből; a' mellyek a' mint régen a' Paraditsomot tövisnek és bogátskórónak földévé tették: ugy a' mi életünk' napjait jajnak, keserűségnek theátrumává. Valóba ebben a' tekintetben hasonló e' világ a' méh kosárhoz, a' mellyben lévő kevés méz fok ezer fulánkok közt vagyon, hasonló az olyan piros almához a' melly kívül szép, belől rút férgekkel tellyes. A' Sz. Írás pedig hasonlítja a' bérés' napjaihoz, *Job.* 7. 1. a' tömlörzhöz, fogsághoz *Luk.* 2. 29. Sz. Pál a' lántzhoz vagy kötélhez: kívánnék el-oldoztatni. *Fil.* 1. 23. Végre hasonlítatjuk e' világi életet a' betegséghez, a' mellybe mihelyt bé-érünk mindjárt kezdünk betegeskedni; 's végre minden betegségünknek egyedül való orvossága a' halál.

Ezt az élet' keserűségit érzi az ember az ő életének minden szakaszában. Eleinte mások bajlódnak mi velünk, majd az után magunk magunkal, az után mi másokkal, az után ismét mások mi velünk 's végre maga a' halál.

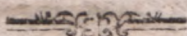

ál. Érzi minden állapotjában, akár gazdag legyen akár szegény, akár nagy méltóságu, akár alacsony forsu; igaz, hogy nem mindenek egyenlő-képpen szenvedik ez élet' keserűségét, de az-is igaz, hogy csak ugyan mindenek szenvedik, ezt a' szegénység szomorítja, amazz az ő javai nyughatatlankodtatják; e' szerentsétlen mert alacsony forsu, amaz éppen azért mert nagy méltóságra emeltetett, érzi ezt minden, az ő hivatalának folytatásában. A' városban lakóknak különös keserűségek vagyon, különös azoknak a' kik a' faluban laknak; más a' kereskedőnek, más a' szántó vetőnek, más a' tanulóknak, más a' fegyvert viselőknak bajok; de csak ugyan mindenik keserűséggel éli életét. Érzi ezt az ember mind testében mind lelkében.

A' test egy remek munkája ugyan a' Teremtőnek, a' melly fok jeles ajándékokkal meg-ékesített: mind-az-által ezt a' testet majd a' guta üti meg mint Encást *Tsel.* 9. 33. majd a' belpoklosság fogja-el mint a' Sirus Námánt *2. Kir.* 5. 1. Itt sántit Mefiboset, meg-némül Zakariás, fokszor mind a' űketség, mind a' nehéz szóllás együvé érkeznek. De ha talám ritka példának tartjuk ezeket, vagynak a' testnek közönségesebb nyomorusági-is; mert ezt a' fok nyomoruságra születt testet, most az éhség, majd a' szomjúság, most a' hideg, majd a' meleg gyötri, majd a' napnak terhe, majd az éjtizakának kinnyai fogytják, így kell e' nyavalyás természetnek kinos tributumat 'soldját le-fizetni! Az ifjuság, szép ábrázatját ki mondhatná-meg hány ezer, meg-ezer nyavalyák rongálják? ha ideje vége felé közelit, szemci homályosodnak könnyulátásokkal folynak ortzái, homloki rántzosodnak, fogai hullanak, és mentül inkább fiet a' vénség, annál inkább fietnek a' nyavalyák rémitő menykövei e' nyomorult testet a' földbe, e' port a' porba keverni.

De a' mi keservesebb, a' Lélek véghetetlenül drágább ajándéka a' Teremtőnek, 's az Teremtőnek e' drága ajándéka leg-nagyobb tárgya a' nyomoruságoknak keserűségnek. Ez a' lélek gyakran az értelemnek fetétsége, az akaratnak vesfétsége, az indulatoknak romlottsága által taszítatik a' nyomoruságokba. Ez a' lélek a' melly gyakorta meg-esméri a' jót a' gonoszt követi.

veti. Ez a' lélek a' melly felette fzeret az Isten barátja lenni, azokat miveli a' mellyek ötet az Isten ellenségévé téfzik. És a' mi nagyobb keserűség, ez az: hogy még azok-is a' kiknek békefiségek vagyon Istennel, alája vetettek ez élet' keserűséginek. Ezeket nyomorgatják az ő alattok valók, az ő tulajdon szolgái, nyughatatlan szomszédi, gonosz baráti erkölstelen magzati; annyira, hogy ezek-is fok tekintetekre nézve el-mondhatják az Idvezítővel: szomorú az én lelkem mind halálig! És imé ilyenek ez élet' keserűséginek napjai.

Második rész. Mi hát a' vigasztalás ez élet' keserűségi ellen? A' jövődő élet' állandóságának 's boldogságának meg-gondolása.

1. Annak állandóságáról azt mondja a' Próféta: a' te napod nem mégyen. &c. A' nap az ő társával a' hóldal egy igen jeles példája az örömnék; mert édes a' világofság, és jó mi nekünk a' mi szemeinkel nézni a' napot, *Préd. 11. 7.* ellenben a' nap és hold el-enyészése, példája a' mi minden világi örömünk álhatatlanságának. És most mikor azt mondja: hogy ott a' nap le-nem megy azzal jelenti: hogy ott az öröm örökké állandó lesz, a' te napod, &c. néz ezen szavaival a' Próféta az Istenre, a' kiről azt mondja Sz. Dávid *Solt. 84. 12.* olyan mint a' nap és pais az Ur Isten. A' természet-i nap és hold fel-kelnek és el-nyugofznak: de az Istennél nintsen változás; sőt nintsen a' változásnak tsak árnyéka-is *Jak. 1. 17.* és a' mint az Isten változhatatlan: úgy változhatatlan, lesz a' mi örömünk-is; mert ő örökké való világofságunk lesz.

Innen a' Sz. Irók e' világ álhatatlan vóltának igen jeles hasonlatofságokkal téfzik ellenébe a' jövődő élet' állandóságát. Sz. Péter nevezi ez életet sáornak, a' melly majd le-romol ellenben Sz. Pál ama jövődőt háznak, a' melly örökké való menyben *2. Kor. 5. 1.* Sz. Pál e' világi életet bűjdosás földének *Sid. 11. 13.* ellenben amazt Hazánknek, ezt tsak vendég fogadó háznak, a' hol tsak jövevények vagyunk, amazt a' mi lakozásunk' várasának mellynek fundálója maga az Isten. *Sid. 11. 10.* Ez életet úgy téfzi előnkbe Sz. Dávid *Solt. 65. 8.* mint valamelly tengert, a' melly hábo-

rog,

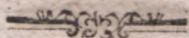

rog, nyughatatlankodik, amazt ellenben, mint a' Sion meg-mozdulhatatlan hegyet *Solt.* 123. 1. de 2. Az állandósággal együtt felette igen ditsősféges boldogság-is a' jövendő élet, mind azért, hogy mikor azzal birunk minden nyomoruságtól meg-szabadulunk; mind azért, hogy nem csak a' nyomoruságtól szabadulunk-meg, hanem örök ditsősféggel és boldogsággal-is birunk, azt mondom:

Hogy a' jövendő életben ez élet' nyomoruságitól meg-szabadulunk, mert azt mondja a' Próféta: a' mi keserűségünk napjainak vége szakad minden inség, keserűség a' mi koporsóinkon innen maradnak. Az Idvezítő így téfzi-ki, mind ez élet boldogtalanságát, mind a' jövendő élet' boldogságát: Ti néktek most keserűségtek vagyon, de ismét meg-látlak titeket, és örülni fog a' ti szivetek; és a' ti örömeteket fenki el-nem vészti ti töletek. *Ján.* 16. 22. *Jel.* 7. 16. 17. így szól: nem éheznek többé, és nem szomjuhoz-
nak többé, és a' nap hévsége vagy valami egyéb hévség nem árt nékiek; és el-törlik az ő szemeikről minden könnyhulást. Oh ditsősféges ígért! a' könnyhulások a' léleknek vére, a' melyet akkor hullat a' lélek mikor valamelly keserűség által meg-sebesítenek; a' könnyhulások a' bánatnak, szomoruságnak fájdalomnak tsalhatatlan jelei: de majd el-töröltetnek a' más életben; mert a' könnyhulásoknak minden okai a' bűnök el-töröltetnek.

De nem csak azoktól a' gonoszoktól szabadulunk-meg, a' mellyekkel ez életben terheltetünk: hanem a' ditsősféggel-is meg-ajándékoztatunk, azt mondja a' Próféta: az Isten léfzen néked örökké való világofságod, az az örömed, boldogságod, részese lesz-e' e' boldogságnak a' test? hogy-is ne! hiszem el-vettetik rothadandó test fel-támasztatik rothadatlan, el-vettetik gyalázatos test, fel-támasztatik ditsősféges *1. Kor.* 15. 42. mert várjuk az egekből a' mi Urunk Jépus Kristust ki el-változtatja a' mi alázatos testünket, hogy hasonlatos légyen az ő meg-ditsőült testéhez. *Fil.* 3. 21. De kivált részese lesz ez örökké tartó boldogságnak a' lélek, az értelemnek egész meg-világosodása, az akaratnak az indulatoknak meg-szenteltetése, minden kívánságinak bé-telylefedése által; a' melyet a' Sz. Irás rövideden azzal téfz-ki:

hogy mi az Istennek egységében léfzünk az Istent színről színre látjuk. Szerelmefim! mi mostan Isten fiai vagyunk tudjuk pedig, hogy mikor ő megjelenéndik hasonlatosak léfzünk ő hozzá; mert meg-látjuk ötet a' mint vagy on 1. Ján. 3. 2.

De mire törekedném több beszédekkel elő adni azt a' végheterlen boldogságot a' melyet valamint fzem nem láthat, fül nem halhat, az embernek gondolatjába sem mehet: ugy emberi nyelv-is soha ki-nem beszélhet! tsak azt mondom: hogy annak az országnak boldog lakófinak, soha többé az ő napjok le-nem mégyen, és az ő holdjok el-nem fogy, ott az öröm öröm nélkül, a' gyönyörűség keserűség nélkül, az ifjuság vénség nélkül, az egéfség betegség nélkül, az élet halál nélkül, a' boldogság mindenvég nélkül léfzen.

És imé illy ditsősféges boldogság birására tettett Istennek magához venni e' meg-élemedett hiv. szolgáloját: néhai Tekintetes Nemes Vitézlő KÁLDI LAJOS Ur özvegyét, Tekintetes Nemes ANTAL JUDITH Aszfzonyt, minek-utánna e' keserűség napjai között-is, Istennek fok drága áldáfinak bővségében 74. efsztendőket el-töltött. Tettzett mondom Istennek lelkét magához venni, mert már most tsak meg-hidegedett tetemeit vettük körül; hogy a' mint lelkének az Angyalok, kik által fel-késértetett menybe, ugy mi-is illy hiv lélek eddig vólt sátorának az utólsó tisztefséget meg-tegyük; fzmoru könyhulatásink között, nyugodalmának fírhalom boltyához késérjük,

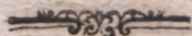
De ne addig, mig meg-nem erőstjük szivünket a' halál félelmei 's ezélet' nyomorusági ellen, reménységünket amaz örökké állandó boldogság birása felől, és mig le nem verkezzük szivünkről a' mi szerelmesünk halálán való keserűségnek gyászos öltözetét. Most látánk az Istenbeszédéből, mind e' világ álhatatlan 's nyomoruságos vóltat, mind a' jövendő élet örökké állandó boldogságát: e' lesz hát első bulfamuma e' Güleádnak: Ne fzeressük felettébb e' világot. Imé olly álhatatlan olly tellyes nyomoruságokkal e' világ, hogy soha sem érdemli azt, a' mennyire fzohtak többire az emberek

betsülni. Tsak ugy tedd hát boldog lélek magad eleibe e' világot, mint a' Próféta le-felti azt az ő álhatatlan és nyomoruságos vóltára nézve, a' melly változó az örömré változhatatlan a' keserüségre nézve; a' mellynek örömének napja hamar le-megy, szerentséjének holdja azonnal meg-setétül, miért kedvellenék e' meny afzszonyt felettébb a' mellynek ékesége keserüség? Valóba ha e' világ tökéletes boldogság vólna, ha le-nem menne az ő napja, el-nem fogyatkozna az ő holdja, azt mondhatnánk a' mit Péter a' Krisztus el-változásának helyén: Uram! jó mi nekünk itt laknunk tsilnáljunk itt hajlékot. *Márk. 9. 5.* De most mikor a' minden-napi szemmel látás bizonyítja, az Isten beszéde meg-erősíti, hogy ennek napjai keserüségnek napjai, ugyan mitsoda sziv kedvelhetné az ilyen keserüségnek világát? Ne ragaszkodj felettébb ennek javaihoz-is, de miért-is ragaszkodnál? te tudod, hogy semmit nem hoztál e' világra, tud-meg, hogy ki sem viszel semmit. *1. Tim. 6. 7.* De miért-is vinnél ha szinte vihetnél-is? azért-e' hogy meg-szabadítsd magadat az áltál a' haláltól? hiszem már akkor túl vagy azon, azért-e' hogy ha meg-holtál-is viszsza jöhess ez életre? nagy közben vetés vagy a' világban élők és a' meg-holtak között, ugy hogy a' kik ott vagynak ide nem jöhetnek, azért-e' hogy meg-ajándékozván talám az élőknek és holtaknak Bíráját, magadnak irgalmas sententziát nyerj? tsak a' lesz a' felelet a' mit mondott Péter Simon Mágusnak: a' te pénzed te veled veszfzen-el, ki azt véled hogy az Isten ajándéka pénzen vétethetik-meg, ki vehetné azt meg veendő állatokon a' mit az Isten Fiának vére szerzet? vagy azt véled-e' hogy e' világi jókkal nagyobbá 's betesebbé teheted a' meny országnak dicsőséget? elégséges öröm vagy Uram te nálad! és mindenhai gyönyörűségek a' te jobbod felől.

II. Ne keseritsenek bennünket felettébb e' világ nyomorusági. Az Isten akarja az: hogy e' jelen való életben nyomoruságot szenvedjünk, és hogy mind ezeztől jövődöben meg-szabaduljunk. Kitsoda az, okos ember lévén a' ki azért zúgolódna, hogy a' nap le-megyén, a' hold meg-fogyatkozik? tudja azt minden hogy így rendelté az Isten, van reménysége-is, hogy

ha el-nyugoszik-is a' nap, majd ismét fel-kél; ha meg-fogyatkozik-is a' hold, majd ismét meg-újul. Miért zúgolódnánk hát e' világ változó állapotja ellen? az Isten akarata az: hogy a' mi szerentsénk napja ottan ottan el-enyésszen, és a' mi boldogságunk holdja meg-fogyatkozzon; de tudjuk: hogy az ismét fel-támod; sőt majd fel-támod egyszer, és soha többé enyészetre nem megyen, a' mikor az Isten léssen a' mi örökké való világosságunk, és a' mikor a' mi keserőségünk napjainak vége szakad. Azért e' világ 10. napig tartó keserőségit egész örömmel szenvedjük, tellyes reménységgel lévén a' felől, hogy a' mi keserőségünk napjait, örökké tartó ditsőségnek napjai követik.

III. Ne rettegjünk felettébb a' haláltól. Ha valamelly hajós ebből a' mi földünknek nyomorúságiból olly helyre vinne, a' hol többé nem menne-le a' mi napunk, hanem a' mellynek változhatatlan boldogságával örökké élhetnénk, kitsoda rettegne az ilyen hajóstól? sőt ki volna a' ki ennek meg-érkezését örömmel ne várná? ha szinte tudná-is, hogy az út oda igen félelmes, de azonba a' dolog bizonyos vóltáról el-hitetődnek. Imé a' halál az a' hajós, az út a' mellyen vízen felette igen bajos és félelmes, de csak azoknak, a' kik sem a' jelen való élet boldogtalanságát sem a' jövő élet boldogságát eléggé nem tudják. Te pedig jó Keresztyén gondold-meg mind a' kettőt a' Próféta út mutatása szerént, majd meg-ládd semmi okod nem lesz a' félelemre, hogy a' halál által tétetel által ez életből a' más életre, nem fél a' bújosó mikor kedves hazájához közelített; a' hajós, hogy már a' kívánt partra ért: mit rettegnél te-is? a' halál árnyékának völgyében jársz? imé mindjárt a' mennyei hazába érkezel. Végre.

IV. Ne légyen az-is a' mi szívünknek felettébb való keserőségére, ha a' mi szerelmescink meg-halnak. Mert mitsoda az? hanem azoknak a' kik nekünk leg-kedvesebbek e' nyomorúságból a' ditsőségbe való által tételek, a' ditsőségbe! vetkezzétek-le minden tekintetre 's tiszteletre méltó Uri vérek, a' ti sziveiteknek epefzto keserüséget, mert egy ilyen, virtusokkal máfok közül ugyan ki-ründöklő hiv lélek, a' szeretnek, 's kegyefségnek e' remek példája, csak az ő jutalmának el-vételére hivatott-ki Istentől e' világ-

lágból. Halál által lett ugyan ez Isteni hivatal: de gondoljátok-meg, hogy az Isten Szentének még halálok-is kedves Isten előtt *Solt.* 116. adjatok hát inkább hálákat az Urnak, 's áldjátok örömmel, ki az ő hiv szolgáloját: meglátogatta és magához fogadta, hogy örök örömeikkel bé-töltse. Hiszem-is, hogy e' rövid szóval nyújtott vigasztalásom helyt talál a' ti Uri sziveitekben.

De bezeg! hogy vigasztaljalak titeket el-hagyatott özvegyek árvák. jövevény el-hagyatott szegények? mert oda van a' Thábita, oda van a' Job ösvényén járt ezer meg ezer szegények édes anyja, oda van a' ti erőtelenségteknek gyámola, a' ti szükségiteknek fel-segélő tárháza; oda van a' ti éhségteknek meg-elégítője, a' ti mezitelen ágyékaiknak bé-fedezője; oda van ! de gondoljátok-meg ti-is: hogy nem hal-meg soha a' ti mennyei Atyátok, a' kinek e' hiv Afzszonyság Sáfára vólt, fog ő mást álitani e' hiv Sáfára helyébe, gondoljátok-meg, hogy a' ti sziveiteknek szakadatlan jó kívánási, a' ti ajakaitoknak áldási halgattattak-meg Istentől; 's nem kéfett az Isten-is illy hiv Sáfárát a' meg-koronáztatásra el-hinni,

Vissza térek a' hol kezdettem szavaimat, 's ugyan azzal el-is végezem. Gondoljátok-meg Uri vérek! 's mindenek, kiknek e' halál keserüséget okozott: az ő keserüsege napjainak immár vége szakadt, nem tsak, hanem az ő örömenek napja többé le-nem megy, és az ő boldogságának holdja nem fogyatkozik-meg; bir már az örökké tartó boldogsággal, és az ő örökké való világossága az Isten. Oh boldog ditsőtség! oh ditsőséges boldogság! rávól légyen hogy többé keserüséggel epefszük magunkat, kívánnunk inkább el-költözni mi-is és a' Kristussal lenni, mert az mindennél jobb.

Te pedig oh ditsőségnek Isten! kösd öszve mind ezekkel a' te Szent Lelked hathatós vigasztalást; 's készéteggess minket-is annak a' vég nélkül tartó boldogságnak birására, és légy nekünk-is örökké való világosságunk. Ámen.

HALOTTI ORÁTIÓ

MELLYET

NÉHAI BOLDOG EMLÉKEZETÜ

TEKINTETES NEMES ÉS NEMZETES

ANTAL JUDITH

ASZSZONYNAK

N É H A I

TEKINTETES NEMES ÉS VITÉZLŐ

KALDI KÁLDI LAJOS

UR

Kedves Hites Társának utolsó tisztesség tételekor élő szóval el-mondott

Káldon Septembernek 8-dikán 1794-dik Esztendőben

MÁRTON ISTVÁN

A Pápai Reformátum Collégiumban Filozofiát tanító

PROFESSOR.

НАЛОТТОРАТО

Ex Museo

Hungavico

ANTAL JUDITH

Л. А. Т. И. О. С. Е. В. А.

W. H. A. J.

СІСІНІ ЗІСІНІ ЗІСІНІ

202 KALDI F. 102

UR

МАРТОВ

35227088

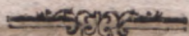

Keresztyén Halotti Gyülekezet!

Mindnyájan, a' mint e' jelen való környül-állásokból láthatom, 's kinek kinek ábrázattyáról olvashatom, ide Halotti Pompára gyültünk-fel. — Azért jöttünk, hogy azon rémitésekhez, 's bennünket szomorító környül-állásokhoz, melyeket valaha az hálálról hallottunk 's képzeltünk, most ezen új alkalmatossággal, újabb, nagyobb, 's rémitőbb képzeteket töl djünk! — 's azomba úgy járunk itt, vajha reménylhetném pedig mindnyájunkról, mint mikor nagy vásárokba megyünk, 's fokkal betsesbb dolgokra találván azoknál, a' melyeket meg-szerezni igyekeztünk, ingyen sem azokat vásárollyuk-meg, a' melyeket először fel-tettünk. Természeti nyavajájok tsak nem az az embereknek, hogy a' dolgokat 's történeteket, mivel, vagy nagyító vagy kicsinyítő üvegeket által nézik, foha igaz érdemekbe 's betsekben nem láthatják. Néha ezer annyit képzelünk ott, a' hol semmi fints; néha ellenben semmit sem találunk ott, a' hol a' természet számtalan érdemeket tett-le, gondolkozásunknak, 's kívánságunknak tárgyául. Annyival vétkesebbek vagyunk pedig ezen dologba, hogy a' természet, ezen erőtelenségünket megakarván előzni, még inkább dupplázta fejünkbe a' világosító lámpásokat, adván mi nekünk két szemeket, hogy a' dolgok természeti valóságokat annál inkább bé-láthassuk. Így vagyunk mi Keresztyén barátim az halállal! már, ha halált említnek előttünk: azonnal minden rémitő gondolatok 's kép-

zelődések egy karba jönnek előnkbe! ha a' Halál emlékezetét halljuk: már életünknek leg-ártatlanabb 's nemesebb érzéseit, 's örömeit-is ketté vágiuk! ha az halál előnkbe ötlük: azonnal lelkünk, erről mint a' természet ellenségéről, 's el-törlőjéről gondolkozik! — azomban ha az egész dolgot Keresztyéni fzemekkel tekintjük-meg: éppen ellenkező gondolatokra kell magunkat határoznunk, mihelyt, a' halált, mint Nemes természetünknek leg-örvendetesebb póstáját; mint annak, boldogságra vezető kormányozóját, 's a' természetnek leg-hűségesebb barátját gondoljuk-meg. És ha reménylhetem, minden tiszteletre 's tekintetre méltó halgatóim, ezen fertály órát-kában leendő figyelmetességeket, úgy igyekezem beszédem előttetek folytatni, hogy mind ezen Néhai Nagy Erdemű, 's Tekintetű Keresztyén Afz-fzonságnak utolsó tisztefséget tégyünk; mind innen, mint Keresztyén Filozofusok úgy térjünk-meg; minek utánna arról értekezünk, hogy *mi a' mi születésünket, 's minden emberi méltóságunkat, tsupán tsak halálunkor betsülhettyük.* Mellyet hogy ezen alkalmatossággal tselekedhesünk, jertek Keresztyén barátin, állapodjunk-meg egy kevesé, ezen barátunk sirjánál, mennyünk innen vízfza a' mi születésünk első szempillantására, köfsük azt gondolatunkba az élet utolsó lehellésével öszve, vizsgáljuk-meg az ezek közt el-folyt emberi életet, hozzunk arról minden részre hajlás nélkül igaz ítéletet, 's lássuk-meg, ha vallyon és mennyire kedvezhet az ezen én fel-tett Nemes Tudakozódásom, 's előttetek leendő elmélkedésem tárgyának? Kérjük-meg t. i. *mi az ember születésében? minek kell annak lenni életében? mi végre kell neki annak lenni, a' mi természete által lehet? 's mitsoda reménységgel hagyja ő itt e' világot?*

§. I. Mi hát az ember születésekor? Nem egyéb ő ekkor, 's az után-is egy ideig, egy testi érzékenységekre halgató állatnál, nem egyéb egy nyomorult állatnál, egy szerentse játéknál, 's e' testes világ rabjánál! úgy hogy ha az értelem többet nem keresetne velünk az emberbe ennél egy-egy nyomorultabb állatot alig találhatnánk az embernél. Ő neki tsak nem minden tselekedeteire leg-főbb ösztön a' testiség, 's annak ingerlése után való vak

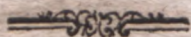
hal.

halgatás; ő néki, valameddig ezen állati természetébe meg-marad, semmi finta sem jó, sem szép, sem Szent, sem igaz, hanem csak az, a' mi az ő testiségével meg-egyezhethet. Nézd-el csak rendre az ő életét, vallyon nem úgy tapasztalod-e', hogy a' testiségnek ezen vak engedelmesége által sokszor alá való lesz a' barmoknál? Vallyon a' fel-lobbant testi indulatok, nem úgy bánnak e' sok ezerszer ő véle, mint a' leg-kegyetlenebb szélvész a' hajóval, azt minden-féle veszedelmek' prédáira ki-taszítván. Ugy hogy valamint a' hajó törésben, az öszve tört hajó darabjain, hol egyik hol másik hab szabadon dühösködik: úgy ennek a' nyomorult embernek indult állatnak lelke, a' testiség, 's zavaros képzések miát, — nézd-el, — mint lesz a' sok féle indulatoknak, mint meg-annyi martzangló Tyrannusoknak rabjává! Ha egy szempillantásnyi öröm vidítja-meg őtet, a' másikba szomorúság keseríti-meg azt szájába; egy jó kedvet tiz komor érzés vált-fel; egy reménylett jót tiz-szeres kár ségyenit-meg; egy álmodott szabadságán, a' leg-kegyetlenebb rab-ság vas lántzai trúttzolnak. — Nints olly veszedelem, olly kétséges ki-menetel, a' mire magát kockául ki-ne tégye, kész ő a' kész boldogságot-is fel-áldozni, csak hogy a' testiség indulatinak eleget tégyen. Illy nyomorult hát az ember, ha őtet csak egy részről tekintyü-k-meg az ő életének hajnalában! — sőt illy boldogtalan lehet ő szinte a' koporsóig, ha csak természetének nemesebb köteleztetéseire nem figyelmez.

§. II. Most annak-okáért a' midőn az embert, úgy a' mint élete kezdetébe magát ki-mutatta, az ő kedvetlen szívével elő adtuk méltán kérdhet-tyük: mi lehet egy illy nyomorult állatból? — ollyan kívált, a' mi minket a' halálban, a' mi méltóságainknak tiszteletére határozhatna. Egy figyelemre méltó kérdés! — mert valamint Euclides, mikor olvasóitól eleinte csak azt kérte: *szabad legyen néki egy egyenes lineátskát vonni*, senki sem merete volna csak álmodni-is, hogy illy tsekély kezdetből valaha a' Mathésisnek Isteni tudománya kerüllyön-ki: színt-ugy igen nehéz el-látni, hogy ezen nyomorult állatotska, mellyről közelebb szóllek, még valami tsudára méltó tö-kélletes valósággá változhasson. Azomba, mennél inkább nevekednek az ő

életének esztendei, annál nagyobbak nagyobbak, az ötet okosan szemlélőnek fölöle való reménységei; mint-hogy tsak hamar olly példás változások törnek-ki belőle, hogy lehetetlen figyelmeztetésünket egéízfzen ő reá nem függeszteni. De mi lehet hát én belöllem, a' ki első tekintettel életem kezdetében, tsak a' testi érzékenységek szolgájának születtetni láttattam? Mi? az a' minék nékem a' bölts Teremtő tzélja szerént, ezen kis részében az ő világainak, mellynek lakosává ő tőle rendeltettem, lennem kell. Mert kettség kívül azok a' tehetségek 's tökéletességek, mellyekkel a' Teremtő lelket fel-ruházta, valamint ösztönök, úgy elégedendő eszközök-is azon tzélnak tellyesítésére, a' mellyet ő magának én bennem fel-tett. Minék kell hát lennem? egy erköltsi valóságnak, olyannak, a' ki minden én szabad tselekedeteimet azon örökké való 's Szent Törvényekhez intézzem, 's a' mellyeket olly mélyen bé-írt az én lelkembe, hogy vagy az okofságot magamba meg-tagadni, vagy azon törvényeket Szenteknek 's változhatatlanoknak esmérni, 's azoknak szavakat fogadni egy-cránt köteleztessem. Olyannak kell lennem, a' ki az én testi hajlandóságaimat mindenkor ezen törvények szerént gyakorollyam, jóságokat, roszfzásokokat, boldogító 's boldogtalantító voltokat attól függeszszem-fel, 's betseket abból mérjem-ki, a' mennyibe azok, az erköltsiség örökké való törvényyeivel meg-egyeznek. A' testes világ, ennek minden mozgásai 's tselekedetei (ha szólhatok úgy) magokba sem jók, sem roszfzak, hanem ha az okofság azokat, az erköltsiség törvényeihez alkalmaztatva, jókká 's betseffekké formállyá. Olyannak kell lennem, a' ki valamint átallyába lelkem tulajdonságaira nézve, az Isten képét vífelem, úgy a' tselekedetekben-is Isten mássa legyek; hogy valamint ő a' mindenségnek első törvény adója, 's azon törvényeknek első követője: úgy én-is ez életben, egy ötet követő törvény adó, 's a' törvény szavát fogadó valóság légyek e' lelkek világába. Olyannak kell lennem, a' ki a' legkissebb törvény szavának, a' testiség javaslása ellen, ezer testes világokat-is fel-áldozzak; olyannak, a' ki minden tselekedeteimben azt akarhassam, hogy az én tselekedeteimnek indító oka, minden okos teremtéseket egy aránt kötelező

telező erejü törvénné válhasson. Ugy hogy valamint e' roppant mindenségbe csak egy fő értelem van: úgy az erköltség-is csak az az egy, a' mellyel az Istenség bir, a' többek, a' mellyekkel mi emberek, az Angyalok, Arkangyalok, 's minden más nagyobb rangu okos valóságok birnak, csak ágai, 's kisdud ki-forrásai lévén az Isteni tökéletes mustrának: én a' midőn ezen örök törvényeket követem, minden értelmes teremtetések törvény adójává lettem. Mint tettezik Keresztyén Barátim ti néktek ezen emberi méltóságunknak ebbéli le-írása? Vallyon ezen ditsőségünk, nem elégedendő-e' a' teftiség azon kis homályának el-oszlatására, a' melly oda fellyebb clőtünk az embert olly kedvetlen színekkel le-festette? Vallyon inkább véges lételünknek azon hibájár, melly nélkül nem lehattunk, nem százszoros méltósággal váltottuk-e' fel?

§. III. Ugy látom Keresztyén Barátim mint-ha érzékeny figyelmetefségek, mellyel eddig meg-tiszteltetek, azt kérdezné tőlem: De miért, 's mi végre kell nékem illy méltóságos valóságnak lennem. Ollyan kérdés ez Keresztyén Barátim, a' mellyre minden hozfizas tanakodás nélkül azt kell felelnünk, a' mire a' mi lelkünk belső érzékenysége leg-ottan, Áment mond. Miért kell hát nékem illy erkölcsi valóságnak lennem? Azért hogy boldog légyek. A' boldogság hát tzélja 's koronája lételemnek! — Az Isten mint leg-tökéletesebb valóság, a' teremtetéseket, olly tzéllyal, hogy a' maga boldogságát azok által nevellye, nem teremthetette — az a' ki magában tökéletteffen boldog! — teremtetett hát mindenekeket olly tzélból, hogy az ő teremtetési a' teremtetés által boldogokká lehessenek: nékem pedig, 's minden más értelmes teremtetéseinek-is ezt a' belső érzékenységet adta lelkembe törvényül, hogy én az én lételemet, csak azon fel-tétel alatt szerezsem, 's be-tsüllyem, ha az által lehetek boldoggá. Mind az Istenség hát, mind az én természetem, mellyet ő tőle vettem, egyaránt az én boldogságomat tárgyazák. De mi az a' boldogság? — azt kérdjük inkább atyám-fiai, a' mibe leg-inkább itt el-tévesztyük a' dolgot, mi nem a' boldogság? Nem boldogság atyám-fiai valami csak lelkeinkre nézve külső, nem boldogság az, ha

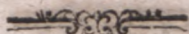
engem az egész világ boldognak mond-is, ha azt magamban boldogságnak nem érzem, nem boldogság a' másba belé gondolt boldogság, ha csak az a' lélekben benn nints. A' boldogság belső és olyan, a' melyet egyedül a' lélek érezhet. Miben áll hát a' boldogság? áll az az én tiszta, igaz 's állandó örömeimnek, 's lelkem belső tsendcséégének, bajaimat, 's természetemtől csak nem el-válthatatlan kedvetlen érzéscimet fellyül haladó vóltában. De miből származnak hát én bennem ezek a' tiszta, igaz, 's állandó örö-mök, 's lelkemnek belső tsendcséége? Az én lelkemnek azon magammal ve-tett számadásából, a' mely arról téfz engemet tsalhatatlanul bizonyossá, hogy ámbár az én természeti véégcségem, ez a' hozzám ragadott testiség, fokszor meg-akadájoztattak azon erköltsi törvények eránt tartozott enge-delmeiségemben, mellyre természetem által köteleztettem: mind-az-által na-gyobbak 's többek azon boldog következőek, mellyek az én engedelme-ségemnek gyümöltsei. Abban áll az én boldogságom, ha azon erköltsi tör-vények, mellyeket a' Teremtő én belém adott, a' mennyire véges természe-temtől lehet, az ő egységekbe sérthetetlenül meg-maradnak, ha azokat úgy tiszteltem bennem, mint a' láthatatlan Istennek mását, ha semmit azoknak tanátsok ellen tselekedni nem merézflek, ha kész vagyok magamat, a' szen-vedésre, még a' halálra-is fel-áldozni inkább mint sem ezen Isteni törvé-nyeket meg-szegjem. Abban áll az én boldogságom ha mind inkább inkább örülök az én létemnek; ha arról bizonyositt engemet az én lelkem, hogy én azon törvények engedelmeisége által naponként jobba 's tökéletesebbé formáltattam, sőt ha még én általam mások-is lehettenek boldogokká. Az én lelkemnek ezen diktálása Isten szava én bennem. Mi lehet pedig Ke-refsztyén Barátim nagyobb öröm mint annak ítélete által helybe hagyatni, a' ki az én természetemnek Ura, Teremtője! Nints olyan idő, nints az a' szerentsétlenség, nints az a' nyomoruság, a' melly lelkünket ezen belső kin-tsétől meg-foszthassa: a' nyomoruságokat e' meg-győzi, a' szerentsétlensé-geket neveti, az idő pedig ennek nagyságát még inkább neveli és táplállya. Nints ez sem ranghoz, sem tisztséghez, sem születéshez, sem gazdagsághoz

köt-

kötterve, — néha a' koronás főket-is meg-veti, 's az alattony kunyhókat tiszteli. — Ne-is mond azt Keresztyén Barátom, hogy ezen közelebb le-írt boldogság, édes érzésével nem élhetfz, mivel a' külső szenvedések meg-fojtyák azt te benned, a' midőn ez a' nyomorult test mellyel bírsz, ezer meg ezer erőtelenségeknek, nyavalyáknak, 's veszedelmeknek tárgyul van? — Oh nem Barátom! c' mellett kezes a' végetlen Isteni szeretet és jószág. Ő rendelte ezt: jónak kell hát ennek lenni. Hiszen ezek a' testi szenvedések-is arra valók, hogy azok által a' lélek belső tökéletességeibe nevededjen; arra valók, hogy ezek által tanullyam-meg boldogságomat nem a' külső dolgokban, hanem lelkem belső tulajdonságaiba helyheztetni; arra valók ezek, hogy ezek által (mert különben itt nem lehetet) az igaz böltségre, az élet haszna vételére fel-ébresztessék; arra valók ezek, hogy nem csak betsületesék én velem az életet, hanem ezt én előttem kedvessé 's édes-sé-is tegyék, hogy ezek én belém igaz érzékenységet, ember társaim éránt való szeretetet, bajaikon szánakozó könyörületességet öntsének, 's naponként ama tökéletesebb életre való vágyódásra serkentsenek. — Ugy de, mondhatnád talám Barátom nints, nem-is lehet részem ezen le-írt boldogságban, mert itt egy két öröme, a' melly különben-is tökéletlen, száz szomorúsággal-is kell adóznom! — Ez ha így van Keresztyén Barátom, nem az Isten rendelése, hanem a' magad hibája; ő azt akarja, hogy az egész természet, 's annak minden részei, elébb utóbb, vagy egy vagy más módon a' mi boldogságunkat efközöljék. Tanuld-meg hát mik a' tiszta, az igaz, 's állandó örömei a' léleknek, tudd-meg hogy ezeket csak a' mi erköltsi törvényeinkhez alkalmaztatott jó tselekedeteink érzései után arathatjuk, különböztesd-meg ezektől a' testnek zavaros, tsalárd, 's álhatatlan örömeit, a' mellyek mindenkor inkább még annyi hóhérok mint örömök; vagy ha kén-telen-is részt vettél benne, tanuld-meg azokat a' lélek igaz örömeinek forrásai-vá változtatni. Nints hasznosabb tanítónk a' fájdalomnál, mikor az erköltsiség tiszta örömeinek ígérese által a' törvényes tselekedetekre nem há-tározthatunk. Sokszor a' testiség meg-tagadtarja vélünk a' férfikori lelkünk'

nemességét, 's gyermekeké tév bennünket, olly rendelkezet kellett hát a' Böls teremőnek erántunk tenni, hogy a' kedvetlen érzések őfztönözzenek bennünket nemefi jussainkba való vízfíza térésre. Száz tanátsra sem hajlik a' gyermek arra hogy a' tűzhöz ne kapkodjon: de alig hogy a' tűz ujjait meg-égette azonnal őtet a' fájdalom okosfábbá tette. Az édest a' keserűk kedvesítik: a' virtust a' szomorú következések tökéletesítik. — Nem lehetek boldog, mondhatnád talám Keresztyén Barátom, mert egész életem-is nem egyebb egy álhatatlan bujdosásnál! Az élet külső környül állásai 's javai változók: de a' lélek belső öröme, tsendefsége 's boldogsága változhatatlan. Éppen abban áll hát a' mi ditsőfőségünk, hogy itt tsak bujdosók vagyunk. Az én lelkemnek, a' kinek a' halhatatlanság 's a' tökéleteségbe való nevededés természetemhez van köttetve semmi nagyobb bajjára 's szomorúságára nem lehetne, mint ha ő e' keskeny élet határai közzé szorittatna, mint-ha néki ez élet határain tul végetlenül igyekezni nem lehetne. Mi lehetne hát Keresztyén Barátom: mi reánk nézve valami nagyobb, fzebb, 's tökéletesebb mint a' Teremőnek ezen jóltévő tzeljai a' mi boldogságunknak munkálkodására, a' mi mind az Istent, minden szeretetre méltó tökéleteségeiben elevenebben le-festhetné, mind az embert nagyobbá 's nemessebbé tehetné, mind e' testi halált születésünknek 's méltóságunknak pompásabb Innepévé szentelhetné?

§. IV. Minek-utánna már méltóságunknak igaz érzésére titeket Keresztyén Barátim, a' mennyire eleven figyelmetefségtekből reménylhetem, fel-ébresztettelek, 's a' leg-érzékenyebb indulatok közt az élet utólsó határaig vezettelek: még egy kérdés fel-fejtegetésével esmérem magamat adóftoknak lenni. Ez az: *mitsoda reménységgel kell én nékem e' világi életet a' koporsónál el-hagynom?* — Az halhatatlanság reménységével, — azzal, hogy az én lelkem nem lévén el-válhatatlanul a' testhez köttetve, mikor az ő sárházát el-hadja, akkor leszfz egy fokkal tökéletesebb valósággá. De vallyon nem tsupa képzelődés-e' e' fejünkbe? Vallyon nem a' magunknak való bizelkedés nagyittarja-e' velünk az embert ilyennek? Vallyon a' minden napi ha-

halál nem rzáfol-e meg bennünket ezen fényes vélekedésbe? Vallyon nem tépi-e le rólunk minden méltóságunkat azzal, hogy kitsint, nagyot, szegénnyt, gazdagot, alatsont, fejedelmet, egy formán meg-aláz? vallyon a' halál nem színt olyan alatsonnak 's alá valónakfesti-e előttünk az embert a' millyennek azt születésünk le-festette? Születésünkön nem vóltunk egybek egy földön fetrengő állatotskánál: most a' halálba ugyan azon föld zár bennünket kebelébe, a' melly akkor leg-alább az ő színén meg-szenvedett; — sírással közszóntottunk-bé a' világra; sóhajva hagyjuk azt itt halálunkkor; jajjal szívtuk-be mejjünkbe a' lég-cső lehelletet: nyögve fújjuk-ki azt mellyünkből; — egy kis mozgószer testet nyertünk a' természetől születésünkön: ettől-is meg-fosztatunk halálunkor, vallyon nem mind ez e' az ember a' mit ő benne láthatunk, 's a' melly valamint születésünkön kezdődött úgy halálunkkor örökké el-végződött? — Oh nem Keresztyén Barátim! — soha alatsonyabban ennél, az emberről nem gondolkozhatunk, soha ötet minden teremteseknél alább valónak nem tehetnénk, mint-ha az embert az emberbe tsak eddig esmérnénk, soha az Isteni hatalmat, 's bőltsefséget, inkább meg nem alatsonyithatnánk mint így! Hát tsupán tsak test vagyunk-e'? Hát a' mi természetünknek nemesebb valóságát a' gondolkozó részt, ezt a' lelket, a' mi engemet egyedül tesz engemmé, ezt a' kis Istent mi beannunk, ezt az Istent bennünk való kép-vifelőjét, ezt a' bennünket éltető, okoskodó az Istent követő valóságot el-felejtünk e' természetünkből? — Hiszen ha a' lelkes természetet e' testes világból ki-veszszük, new lesz ez egyéb egy hólt tagokból öszve zavart fokságnál, mivel az egész természet tsak úgy szép, úgy jó, 's úgy tsudálatos, ha van ebbe olly értelmes gondolkozó valóság-is, a' melly itt a' rendet, a' tzel't 's a' tökéletesegeknek örökké való lántzait által látja. Hát ezt a' lelket felejtünk-e' ki a' természetből, a' melly még az én testi alatsonságaimat-is Isteni méltósággá változtattya? Ezt nem akarnánk e' emberi természetünk egy leg-nemesebb részének meg-esmérni, ollyannak a' melly az embert, ezt a' születésekor földön fetrengett állatotskát addig elevenitgeti, hogy egyszer a' földről fel-emelvén, nem tsak e' világ okos-

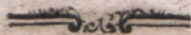

kodó szemlélőjévé 's ennek Urává teszi őtet, hanem azt tselekszti hogy ő
 az ő tudománya 's ki-nézései által ketté szakasztja a' véges természet kar-
 pitjait, 's által megy a' Tsillagokon az ezer meg ezer világokon az örökké
 valóságba, 's a' földtől, a' melly néki első böltsője volt, ama fő valóság-
 hoz fel-emelkedjen ennek mindenütt jelen valóságát, 's minden tudóságát
 némü némü-képpen azzal követi, hogy a' gondolkodás szárnyain az el-múlt
 's jövőendő dolgokat, a' látható 's láthatatlan világokat fel-járja. Ezen a' vi-
 lágon gondolnánk-e' hát hogy hatalma volna a' koporsónak? holott a' ter-
 mézet maga éppen ellenkező gondolatokra ébreszt bennünket, a' midőn a'
 tél által a' természet nyár és őszi munkálkodásait el-temeti, de leg-ottan a-
 zon reménységgel élleltzi lelkünket, hogy mihelyt a' természet a' télen által
 halad, majd a' kellemetes Tavasz mindeneknek célőbbni lételeket 's életeket
 víszza adja. Vallyon inkább nem így kell-e' a' halálba gondolkoznunk, hogy
 a' midőn a' test meg-rothadt a' lélek az új életre fel-támadt, minék-utánna
 erre őtet a' testnek halála meg-érlelte. — De vallyon vagyunk-e' mi (az-az
 a' mi lelkünk) az Isten előtt olly betsések, hogy ez a' mi lételünket a' test
 halála után-is fenn tartani kívánja? — Hát ha minden lételünk azon egyne-
 hány szempillantásokból áll, a' mellyek születésünktől fogva testi halálunkig
 el-fojnak? távol legyen csak a' gondolatinktól-is ez a' képtelen 's rémittő i-
 télet tétel! hogy tehetnénk-fel azt okosságunkal egy fő valóságról, hogy a-
 zokat a' Felséges, és sokra mutató Isteni készüléteket, mellyekkel lelkün-
 ket fel-ruházta, egyszerre egy örök éjtszakával el-temetné? — azokat a' fel-
 séges készüléteket a' mellyeknek többnyire nincs magokhoz való ki-fejtődé-
 sek e' világon? Vallyon az Isten illy példás igyekezetének, mellyet a' lélek-
 be ki-mutatott, csak a' lenne-e' a' vége, hogy azt a' semmiség örökké bé-
 nyelné? ingyen sem! Lehetetlen hogy a' természet annak Urával, a' terem-
 tés a' Teremtővel ellenkezzen? Lehetetlen az Isten munkáinak illy erőszakot
 fzenvedni! Lehetetlen hogy az a' Fő valóság azon teremtvényeit, a' mellye-
 ket bölts meg-fontolás után. a' semmiségből elő hozott, azokat ismét, mint-
 ha ugyan tselekedetét meg-bánhatná, a' semmiségre víszza taszítsa? Sőt in-

kább ha a' plántákban-is, azt a' rendet tartja a' Bölts Teremtő, hogy ezek, ha mind ujjabb ujjabb változások alatt-is csak ugyan soha se veszfzenek-el, hanem inkább éllyenek: mennyivel inkább azt kell hinnünk 's reménylnünk, hogy a' mi lelkünk a' test halálakor nem vész-el, sőt inkább annak roskadt alkotványaiból egy új Angyali teremtvénnyé formáltatik. De hogy ezen édes reménységről, lelkünk halhatatlanságáról ellene mondhatatlanul benneteket meg-győzhesselek, kérlek Keresztyén Barátim, függeszszétek figyelmeztéseiteket velem együtt a' mi lelkünk okosságának törvényeire: 's azonnal minden kétségeitek, ha vóltak-is, el-olyszolnak. Kérdjük-meg hát barátim ezen mi okosságunkat, ha vallyon nem az e' minden gondolkozásaainak 's itéleteinek változhatatlan törvénye, hogy lehetetlen néki két egy mással ellenkező dolgokat; ugy gondolni, hogy egyszer's-mind a' maga lelkének természetét legottan semmivé ne tegye? reménylem ezt mindnyájan ugy hiszszük. Ha hát a' lélek halandóságát, 's semmivé létét, a' mi okosságunk törvényeivel olly ellenkezőnek találjuk, hogy ketten együtt meg-nem álhatnak: szükséges-képpen a' lélek halandóságát, mint hitván vélekedést el kell vetnem, 's a' lélek halhatatlanságát, mint nyomos igazságot, fel kell vennem, csak hogy magammal ellenkezésbe ne jöjjenek, és hogy okosságomat, mint nemes lételemnek változhatatlan tizerét fel-tarthassam. Mert ugyan ki verkezhetné ugy le az emberi természetet, hogy ennek minden kétségét fellyül haladó egy-ügyű és világos szavát ne hallaná? mellyel azt parantsollya, hogy minden tselekedeteinket, akár mit szöllyanak ellene gyönyörüséget vadászó indulatink, egy olly felséges és olly minden ki fogás nélkül kötelező törvény fzerént alkalmaztassam, melly nem csak nékem, hanem minden okos valóságoknak törvénnye, melly egy ártalýában azt kívánnya, hogy azt valamint okosságom természetébe meg-határozva van, ugy tselekedetem által valóságra hozzam. Ugy de tedd-fel már most, hogy a' te lelked, melly ezt a' törvényt tudja, a' testtel együtt örökké el-vész, tedd-fel, hogy ennek a' rettenetes gondolatnak oka és fundamentoma természetedbe van, avagy nem tűnik-e' minden hofszfzas gondolkozás nélkül egyszerre szemedbe, hogy ez, amazzal éppen

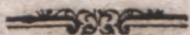
ellenkezik. Légy Szent! értem: kötelező szavát érzem: — meg-halzl! egy-nehány elzrendő véget vet életednek, — melly képtelenség! hát egy vég-hetetlen felséges rzelt, egy véges teremtés illy kevés szempillantasok alatt, mint az emberi élet el-érheti? hát egy ezer meg ezer fogyatkozásokkal küzf-ködő valóság a' vég-hetetlen jószághoz hetven, 's nyoltzvan elzrendők alatt hasonlő lehet? Oh nem, Jól érezzük tehetetlenségünket; a' minden napi tapasztalás ellene mondhatatlanul bizonyítja a' Virtus tizzeletre méltó képétől való külömbséginket. Ha tehát nem tagadhatod, hogy köteleztetel a' leg-főbb Szentség Mustráját minden tselekedetedben követni, miért, de hogy-is tagadhatnád, az okosság ellen lelked halhatatlanságát. Annyival-is inkább, ha meg-gondolod, hogy jószágodhoz képest, boldog-is akarzl lenni. Nem vádoló-om ugyan annyira a' természetet, hogy jószágát meg-nem esmérném; sőt meg-vallom, hogy fok gyönyörűségekkel kedveskedik érzékenységeimnek, de ezen gyönyörűségek jutalma e' Virtusunknak? követik-e' el-válhatatlanul jószágos tselekedeteinket? Nem, a' tapasztalás mondja: nem. Közök ezek a' gyönyörűségek minden emberekkel egy formán bírják, mind a' jók, mind a' gonoszszak. Ha tehát ezekből következik, hogy ez életben virtusunknak méltó jutalmát nem veszfzük, ha bizonyos, hogy az okosság méltó jutalmát kívánnyá: tagadhatatlan, hogy kell egy más olyan életnek lenni, mellyben az érdemlett boldogság, érdemlő jószágunkal özfve ölelkezzen. Nem ketelded-hetzl tovább, hogy lelkednek halhatatlansága, szint olyan bizonyos, mint a' jó-tselekedetekre való köteleztetésed, valamint a' benned lévő tellyes jó-ságra kötelező törvény, és a' boldogságnak e' világon soha ki nem elégít-hető kívánása.

Illyen egy példás Innepet adott hát mi nekünk ezen Urban boldogul ki-mult Nagy Érdemü 's Tekintetü Keresztyén Afzfzonyság, mind ugy mint ember, mind személlyesen mint az emberi tökéletességeknek 's a' kegyesség-nek egy nevezetes példája, a' kinek halálának alkalmatósága, a' mi emberi méltóságunkal ennyire meg-esmérkedtete bennünket. Ennek egész élete nem egyéb volt, hanem azon méltóságoknak 's tökéletességeknek eleven ki-tük-

rőzése, a' mellyek tehetik egyedül az embert emberré; — annyira hogy méltán kevélykedhetünk azzal, hogy valaha társaságunk egy illy személyes tökéletességekkel, díszeskedett. Ő mint Bölts az Istent, mint fő javát esmérte és szerette, 's azzal napról napra szent elmélkedései által társalkodott: tisztelte magában a' tiszta erköltsiséget, a' midőn magát, mint Keresztyén Böltshez illett, naponként ennek parantsolati szerént igyekezett tökéletesíteni. A' mint hogy valamint az Isten testi jókkal ötet gazdaggá tette: ugy lelket, minden virtusokkal-is fel-ékesítette. Az ő ember társait, a' mibe áll a' vallás Idvezítő 's boldogító ereje, mennyire szerette, szóllyanak helyettem, azok az ezer nyomorultak, szegények, ügye fogyottak, árvák, a' kiket ő boldogokká tett, 's a' kik most itt velünk együtt, ezer áldást szórnak haimvaira. Szóllyanak helyettem, az ő minden rendü 's tekintetü nemes atyafiságai, a' kiket annyira szeretett, hogy hanem ha testek által, de a' szeretettel öszve kaptsolt lelkeket egymástól meg-sem lehetet volna különböztetni. De szóllyon helyettem a' köz jó-is, 's ezen Tekintetes Afzszonyság példás kegyességét helyettem prédikállya, szóllyon helyettem a' Pápai Reformátum Collegium, a' melly töbzfőri kegyességét valamint háládatos szívvvel vette; ugy annak eleven emlékezetére még a' késő maradékokat-is szorosan le-kötelezte. Illy példás kegyességü élete után, nem tsuda ha ezen Keresztyén Barátunk, a' midőn tőlünk el-költözött, nem ment egészen uj életre, hanem itt el-kezdett példás életének az Egekben való folytatására. A' mint-hogy ha igaz az, hogy mi halandók, semmivel az Istenséghez inkább nem közelithetünk, mint a' kegyességnek 's munkás szeretetnek gyakorlásával; ha igaz az, hogy valamint a' testet az árnyék, ugy a' virtust-is a' boldogság követi: tsalhatatlanul tudhatjuk, hogy ezen Keresztyén Barátunk, a' midőn innen el-költözött, ama tökéletes életnek minden boldogságaiba gazdag részt vett. — De elég légyen Orátziómat eddig terjesztetni. Elég légyen azt tudnunk, hogy most, midőn egy emberi testet temetünk, akkor az emberiségnek, 's ennek minden méltóságának, ezen Tekintetes Afzszonyságba, egy tiszteletes öszlopott emelünk. Elég légyen ezen minden tekintetre méltó

Keresztyén Afzszonyság Nevének halhatatlanítására, sziveinkbe egy szeretetnek 's tiszteletnek Oltárát fel-emelni: — addig-is, míg ama tökéletességnek hazájába, a' hová mindnyájan törékszünk, ezen Keresztyén Barátunkal öszve találkozván, ugyan azon szent örömök kötnek öszve vele bennünket, mostani szeretetünk 's tiszteletünk gyakorlásának félbe szakasztása után, a' mellyek most az ő testének halálával egy keveysé meg-szűnnek. Borsáfsuk-el ötet most békével, most a' midőn hideg ajkait ekképpen halljuk hangzani.

Lelkem hát hadd itt e' tester,

Mert már ez ért nap estet;

E' tsak eddig adott szállást;

Az Ur parantsol már mást,

Ezt várja a' föld gyomra

Tsendes nyugalomra:

De te halhatatlan Léte!

Ha itt kész nagyot vétel;

Siess innen haza menni,

'S azokkal együtt lenni:

A' kiknek szivek örül

Az Isten széke körül.

Az ő hideg hamvait hát adjuk-meg mi-is a' kívánt nyugalomra, Nevét pedig 's érdemeit tegyük örökké valókká, — 's tetszük-is, — mi, a' kik tsak abba-is szerentséseknek tartjuk magunkat, hogy ezen Keresztyén Barátunk hideg hamvainak, 's forró emlékezetének szíves tiszteletünkkel aldozhattunk.

BÚTSÚZÓ VERSEK

MELLYEKKEL

TEKINTETES ALSÓ KÁLDI

KÁLDI LAJOS

UR

XXVI. ESZTENDÖKIG ÉLETE PÁRJA

ÉS XXII. ESZTENDÖKIG VOLT ÖZVEGYE

TEKINTETES

ANTAL JUDITH

ASZSZONY

ÉLETÉNEK LXXIV-dik ESZTENDEJÉBEN

ALMÁSI ÁDÁM

SZENT KIRÁLY SZABADI PRÉDIKÁTOR ÁLTAL

KÉT PRÉDIKÁTIÓK, ÉS EGY HALOTTI ORÁTIO

EL-MONDÁSOK UTÁN MEG-TISZTELTETETT

ALSÓ KÁLDBAN

MDCCXCIV-dik Esztendőben Mind Szent

Havának 8-dik napján.

Ex Museo
Hungarico

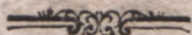

*Gyászba borúlt Vérek! végemre míg én-is el-érek
Minden bút le-tegyen; 's kész figyelemre legyen.*

Tsattog az ég! bomlik. szakadoz, harsogva le-omlik
Menyő, tűz ropogás; hallik ezer zokogás.
Gyászba borúlt a' Hóld, Nap, csillagok; óh be kemény 'söld!
A' föld-is kevereg; népe zokog, 's kesereg.
Tengerek öblébe, hegyek omlanak, esnek ölébe,
Égetik Égi kezek, jaj! hová lesznek ezek?
Mindenek ezt teszik; az egész természet enyészik:
Hull, omol, olvad, esik, kénkövek égve lelik.
Úgye hogy itt a' vég? lám lám az egész kerek Ég ég!
Szólly Péter! felel Ő: új Egek álnak elő.
Úgy hiszem ezt én-is; (de ha bár Ég, föld, leve vén-is,
'S bár ez az alkotvány színe, mérő halovány)
Meg-marad e' még-is; marad a' föld, meg-lesz az Eg-is,
Míg amaz óra felől vég akarat jön elől.

Más ez az alkotmány, (de ez-is tudom Égi tfinálmány,
 'S noha kitsfny, de vehet léte, Világi nevet)
 Ember ez; olly adomány, olly leg-főbb Égi maradvány,
 Mellybe találz eleget, kész hideget, meleget.
 Sőt valamit láthattfz e' földi világba, tsudálhattfz
 Ebbe, tsudálva lelek mindeneket; felelek.
 Van kezdet, leffz vég, van tűz, föld, viz, levegő-ég,
 Felhő, köd, villám, fűst, ez-is ebbe van ám.
 Itt nap, hód, tfillag, mind öfzve kerülve ki villag;
 Fényt, 's tüzet ad eleget; 's néha kemény meleget.
 Égnek, szikráznak szemei; tüzet adnak, el-áznak,
 Könyhulatafi belől' majd ha kerülnek elől.
 A' gyomor öbléből, fűst, gőz, jön elő kebeléből;
 A' mi tüzes, vizes-is, származik ebből, ez-is.
 Itt hegyeket láthattz, halmokra, kövekre találhattz;
 Melly fok-féle nemek! lám hogy ez Égi remek.
 Itt van azért kéfzen, summája világnak egészen;
 Ég, föld, öfzve borúl, 's e' kitfi testbe szorúl.

Erre vagyon gandom, 's erről, (de zokogva) ki-mondom:
 E' tsupa tettő fény, e' töredékeny edény.
 E' bomol, e' romlik, dűlez, szakadoz, 's esik, omlik;
 Mert ha ki-tölt ideje, nints maradásra helye.
 Napja homályt vészzen fel, hódja setétül egészen,
 Kódbe borúlva belől, tfillagi múlnak elől.
 Égetik a' nyavalyák testét, 's közelitik el-estét;
 Mert ezek Égi kezek, e' kezek Égi tüzek.
 Ebbe belől romlást okoz e' tűz, 's majd kívül omlást
 Szúl, zúgást, ropogást, szúl keferü zokogást.
 Ofzlopi el-dűlnek; az ezüst kötelek rövidülnek;
 Szárad, afzik veleje, zúg feje, mül ereje.
 Tagjai verdődnek, a' térdek-is öfzve verődnek,
 'S végre halál temeti, föld üregébe veti.

Isten igassága, Szentség, Törvény, Urasága,
Emberi bűn, nevelik mind ezeket, 's mivelik.

* * *

Igy van e' hát forsa? 's ez ez élet mind fava borfa,
Nem lehetek maradó? jaj! be keferves adó!
E' lesz e' hát 'soldom? 's hát így be fetétüle hóldom?
'S hát ez az emberi Nem, nem maradós lesz-e? nem.
E' por csik porba, leszek én, leszen Ő, 's ki-ki forba;
Minket-is a' temető bé-takar, el-temet Ő.
Igy lesz meg rendel, Isten valamit maga rendel;
És ha parantsol, az Ég, föld, romol, omlik el-ég.
Erre tanít Isten, természet, 's mindenek itten;
Többet nem nevezek, erre vezetnek ezek.

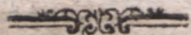
* * *

Jőj közelebb! lássad e' meg-holtban ki-mulásad,
Vólt ez-is a' mi te vagy, most nem egyéb tsupa fagy.
E' Remek el-romlott, e' test, a' porba le-omlott;
Hát, melly kéz le-veré, Virtusokat le-veré?
Virtusi még élnek, tudom-is hogy örökre meg-élnek,
Szíve, de meg-hidegült, 's arra kemény hideg ült.
Gyásfba borúlt e' Vér, sziv' el-hidegült ere nem vér,
Szólna, Halál de elől jött, 's cset, izet el-ől.
Hát magam e' Szívért, mindjárt, ez igaz Szivű Hivért
Mindent el-követek; Vért, 's idegent követek.
Szóllok azért valámig, vég bútsám' folytatom a' mig'
Légyen kész figyelem. Légy velem óh Kegyelem!

* * *

Mit tegyek? mit vigyek leg-előbb-is véghez?
Azt, a' mit a' jó rend, 's a' természet végez.
Hát nemes Virtusit itt le-irom; azért
Mert a' ki halhatja, azokból csak az ért.

Legyen bár Apelles a' leg híresbb festő,
 De soha Virtusnál szebb képet nem fest ő.
 Tsak a' lesz a' remek, 's az egészen képz itt
 A' mit a' Természet 's a' szép Virtus képzált.
 Természet, 's a' Virtus, kettő, de itt egy ez,
 E' Nagy Affzonyságban, e' kettő úgy egyez.
ANTAL JUDITBAN ez, egy kedves ütközet,
 Természet, 's a' Virtus, hogy vele üt kezét.
 Mert a' Természetben, valaki mit képez
 Szépet, a' Virtussal, ebben mind egy kép ez.
 A' mi ugyan külső szépségét illette,
 Sok ezerek közé tzimmerül illett e'.
 Ifjabb idejében szépségével, 's kivált
 Gazda-affzonyságával máfok közül ki vált.
 A' mit a' leg-szebben akár-ki-is betsült,
 Abból e' Remeken, a' leg-nagyobb bets űlt.
 Sok természetben a' mit keresve a' szem lél,
 E' ritka remekben mindent együtt szemlél.
 Ugy hogy nem nagyítás, nem hang ez, 's nem ének,
 Hogy ez egy tzimere vólt egész Nemének.
 Akár miben nezte e' Nagy Affzonyságot
 Akár ki, nem váltott helyt, más Affzonyság ott.
 Valaki szemlélte bőlts munkáit rendel,
 Bámúlt, melly okosan mindenekezt rendel.

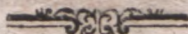

De kivált akár-mely Affzonyban szépség e',
 Ha van birtokában a' lélek szépsége.
 Külömben, akármely szép legyen de veszt itt;
 Mert test szépségével keresi tsak vesztit.
 Szépséggel a' Virtus itt vólt olyan birtok
 A' mellyel Affzonyok be kevesen birtok!
 A' hol ez, szépséggel fokát meg-haladott,
 Drága Virtusival leg messzebb haladt ott.

Számas Affzonyokban tsak a' bal ítélet
 Uralkodik, a' melly merő kéz ítélet.
 Ebben a' böltseség elébb mindent értelt,
 Az-után mindent jól, 's mindent kéfzen ért, lelt.
 Még Árgós-is alszik, 's nem igen vigyáz ott
 A' hol ez szemefen, 's okofan vigyázott.
 Egy szóval ki-mondom: nintsen ott fél elme,
 A' hol uralkodik az Isten félelme.
 Tudom hogy az Istent félik fokban mások,
 De ez el-nem maradt, sőt lett fokak máffok.
 A' hol pedig vagyon, Isteni félelem,
 Ott, a' többi Virtust önként mind fel lelem.
 Nem tudta ő, mi az erőszakos vétel,
 Még-is azt vallotta: egy szegényt se vét el.
 Mert az Isten néki eleget adot ott,
 A' hol alamisnát szegénynek adatott.
 Így lelkesítette: ne fély míg ez egy él
 A' szegényt, ruházkodj, 's ha ehetnél egyél.
 Özvegy, világtalan, árva, itt örvendezz;
 Mert szivem, Iha adhat, bennem úgy örvendez.
 Úgy-is e' világgal, a' mi földi el-ég
 De ha szegényt tartok Lelkemnek az elég.
 Ládd hát, hogy Affzonyba valami lehető,
 Abban, azok között, leg-elsőbb lehet ő.
 Azért, ha mindenkor, leg-nagyobb érdem lett
 Meny-Országot birni; 's azt Virtus érdemlett:
 Illy fok Virtusokkal fénylett lélek, mennybe
 Istenhez, 's Istennél, örvendezz, a' Mennybe.
 Sies, mert kéfzen vár ez a' boldog Haza
 Ne vándorolj tovább, Hív Lélek! menny Haza.
 Én pedig helyetted tisztedet követem,
 'S Uri Véreidet rendel meg-követem.
 Az-után (mert bennünk indulatink égnek)
 Ajánlunk mindnyájan, vízföntag az Égnek.

Mi dolog! hogy refzket a' természet bennem!

Rémítő változás! jaj! hova kell lennem?

Maradhatok-e' még? vagy hogy el kell mennem?

Egek! mondjátok-meg, mit kelleffen tennem?

Minden érzékenység bennem öfzve zendül,

Vérem háborodik, mind két fülem tsendül,

Fejem zúg, derekam minden ere rendül;

Bennem, még soha nem érzett kinos rend ül.

Ezek miatt, látom az erőm áldozik

Az erőtlenségnek; örömem változik

Bánatra, vigságom jajjal kínálkozik,

Lelkem e' sárházból menybe kívánczozik.

Nem tsuda! mert bizony Isteni szók ezek,

Nyavalyáknak, bennem, melyeket nevezek;

Mennyei követek ezek, 's Égi kezek,

E' Kezek testemnek jaj! de, melly nehezek.

Nehezek! nem tsuda; mert időm el-jára,

Hetven négy efszendők' juték vég havára,

Oda van, el-hervadt testem; lelkem vára,

Lelkem, hogy ne menne hát, Isten szavára?

Az Isten szavára, mond lelkem: el-megyek,

Édes Meg-váltómmal hogy ezenne legyek;

Tsak hogy hív Vérimnek, itt cleget tegyek

Istenem! engedd-meg; vég bútsút hadd vegyek.

I. Bútsúzik Antal Éva Bersenyi Ferentzné, és Antal Jánosné, mint Apál és Anyúl egy Testvérjeinek maradékitól.

Leg-elsőbb-is Nemes Vérünk' élő Jele,

Téged szólítlak-meg, szivem igaz fele;

Ki, ha mikor velem vóltál, bánat' szele

Nem rongált; sőt szivem örömmel vólt tele!

Hajtsd ide füleid', hív szivedet kérem

Testvérem Leánya, leg-kedvesebb Vérem

Bersenyi Susánnám! kinck jól esmérem

Vért szerető szived'; 's poromig ditsérem.

Valaha, mert két szív, ha egyé lehetett
 Ugy, hogy kettő egyet akart, és tehetett,
 Erre, mások felett, e' két Hiv mehetett,
 'S ment-is úgy, hogy példát itt minden vehetett.

Gyáfasz bajaimat, melly fokszor el-vetted
 Hiv Vérem! 's bús szívem' ugyan élesztetted;
 Bánatimat, mint én, úgy te-is érzetted,
 Keserűségimet, édes mézzé tetted.

Mig Páras éltedben birtad erős Várad',
 Néhaj szerelmes SOOS ISTVÁN Ur Párad,
 Nem volt ez oly tsuda, mint hogy most-is zárad
 Szivedbe, szívemet, 's szerelmed rám árad.

Jaj! hogy kell illy szívűtől ma vég bútsút vennem?
 Vég bútsút? jaj nekem! hát el kell e' lennem
 E' Hiv Vérem nélkül? el kell, nints mit tennem,
 Az Isten maga hív, Istenhez kell mennem.

Rövid időm múlik, életem véget ér,
 Testem pora mindjárt a' porba vílza tér,
 Hald-meg hát Hiv Vérem! mert bútsúzik e' Vér
 Tőled; 's engedelmet e' meg-aludt vér, kér.

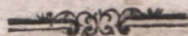
Éva gyümölcseiből tudod én-is ettem,
 Leg-alább abból részt, mint mások-is, vettem;
 Annak Leányává, nem Angyallá lettem,
 Botsásd-meg hát, ha mit ellenedre tettem.

Azon ne keseregi egy gyönyörűségem,
 Hogy nálodnál, elébb bírom ditsőségem'
 Nem temetheted-el, fogadom hűségem',
 Mert előtted elő lesz jó szívűségem.

E' jó szív kívánnya: Isten maga legyen
 Ótalmad; 's Atyai jobb karjára végyen
 Őrizzen bánattól; 's Szentí közé tégyen,
 Lelked mikor hozzá, az Egekbe mégyen.

Istenem! Özvegyek' irgalmas Birája,
 Viseled ezt sziveden, szemeddel nézz rája,

Végre ha elő áll, élte vég órája,
Ékesítse fejét élet' koronája.

Életem' öröme! hozzád szívem ha fér,

Leg-kedvesebb Vérem! SOOS IMRE 'Ur, rád tér,
Kit, igaz Hiveddel, mint-hogy Hivnek esmér,
Áldást, majd reátok, el-alélt szívem kér.

E' Vér, az én kedves Vérem' Fia, 's szive,
HÚSZÁR ERSÉBET lett ennek igaz Hive;
Egy e' két Nemes Sziv, Egek ritka mive,
Oh! ne ártson ennek, senki' gonosz ive.

Elöttem már el-ment SOOS ISTVÁN 'Ur, Attya
Vólt e' Nemes Vérnek; e' lett hiv Magzattya,
E' két 'Ur' gyakori szives szolgálattya
Ugy tettzik szívemet még most-is meg-hattya.

Azt én-is fel-tettem, hogy ha rá mehetek,
E' Véért valamit csak el-követhetek
El-követek; de már többet nem tehetek
Ennél, ha vég bútsút e' Vértől vehetek.

Veszek-is szivesen, 's míg végemre érek,
Egy-mást szerető sziv! 's hozzám-is Hiv Vérek,
Az Egek' Urától rátok áldást kérek,
'S ofztán nyugodt szível, kész Siromba térek.

Egek! haljátok-meg, mert a' mit beszéllek
Hogy az ellen szóljon akár-ki, nem félek
Minden láthattya azt, ha ki lehet vélek,
Hogy e' Párban lakik egy hiv Sziv, 'egy lélek.

Tsak a' szám itt kettő, de egy a' lélek 's sziv,
Egyet ért, és akar, e' két szerelmes Hiv,
Még e' szeretetlenben, kárt nem tett semmi iv,
Jól van, mert hogy két sziv legyen egy, Égi mív.

E' hiv Pár, bánatban hogy el ne merüljön
Isteni jó kedved rájuk fel-derüljön,
'S adjad, hiv szolgálód magzatokat szüljön,
Kikkel, színed előtt a' Menyben örüljön.

Életeknek végét halaffzad fokára,
 Kegyes életeknek légy erős kő vára,
 Ne szomorítsa-meg, élet' femmi kára,
 Sőt magasztald őket boldogság' halmára.
 Végre, ha juttatod életek' végére,
 A' halál rémitő kemény hidegére,
 Hogy találhassanak Szentid' feregére,
 Emeld-fel lelkeket az Egek egére.

Jaj! mi az, szivemet a' mi így szaggattya?
 'S még tsontyaimat-is ugyan hafogattya?
 Keserű bánat az, a' mi így faggattya
 Érzékenységimet; 's vérem háborgattya.

BERSENYI SUSÁNNÁM' még egy hív Magzattya.

Az Egek' egy jeles, remek rajzolatya
 Bóltóság Leánya SOOS 'SÓFIA hatya
 Szivemet; halálom' a' ki itt jajgattya.

Gyengébb idejétől fogva, mint lehetett
 Fel-nevelésében ment, a' mint mehetett
 Hívségem; 's javára valamit tehetett
 Tett; 's el-is követett a' mit követhetett.

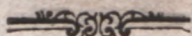
Előttem, még most-is kedves emlékezet,
 Hogy könnyörgésemre maga az Ég vezet
 Hozzám egy hív Szivet; 's ketten fognak kezét,
 'S e' kettő lett egy Szív, egy kedves nevezet.

'SÓFIA szívének STETTNER GYÖRGY Ur neve,
 Ki, e' hív Véremnek, kedves Férje leve,
 Isten, e' két Szívből egyet, maga tevé;
 E' kettő Istentől illy drága jót veve.

SOOS 'SÓFIA vala, egy gyönyörűsége
 Özvegyi életnek; 's egész könnyebbsege,
 Ofztán ketten lettek Házam' ékesége,
 'S erőtlenségimnek kívánt erősege.

De ők tovább velem, 's velek én nem lézlek,
 Mert a' sir, 's koporso számamra már kés.

Sirástól szűnnyetek hát, míg bútsút vészek,
 Tőletek kedvesim; 's ofztán el-enyészek.
 Kedves SOOS 'SÓFIÁM szerelmes Férjeddél
 Szived' örömére élj, hiv STETTNEREDDEL,
 Számas Efstendőkig; Istenem Neveddel
 Hadd töltsék e' földet, e' földtől ne vedd-el.
 Egézf életeket magad igazgassad,
 Minden veszély ellen, hiven takargassad,
 Atyai kezdeddel tartsad, támogassad,
 Kivánt áldásfiddal Menyből látogassad.
 Uri gyermekei, Isten örökségi,
 GÁBOR, LAJOS, Mú'sák dífzes ékeségi
 Éljenek; 's légyenek élő reménységi
 Familiájoknak; 's kész gyönyörüségi.
 IMRE-is, JÓSEFFel, majd ha arra megyen,
 Pallás Táborában hogy próbákat tegyen,
 Kegyelmet Istentől mindenik úgy vegyen,
 Hogy örök dífzére Nemzetének legyen.
 Végre, ha juttatod őket-is a' végre,
 Ama maradandó örök örökségre
 'S a' változhatatlan bódog dítsőségre
 Istenem! emeld-fel lelkeket az Égre.
 BERSENYI JÁNOSom! Testvérem' hiv Vére,
 BERSENYI SUSÁNNÁM' szerető Testvére,
 Látod hogy jutottam a' végső estvére,
 Engedj-meg e' Vérnek, mert tudod hiv VÉR e'.
 Kedves PADOS ÉVÁD, életed hiv Párja
 Éllyen veled együtt; bú, sóha ne járja,
 E' Párt; 's ne borítsa sóha bánat árja;
 Söt Egek óltalma légyen erős zárja.
 GOMBOS LÁSZLÓ Urnak el-maradt Özvegye,
 Vérem' hiv Leánya, JULIÁNNA, vegye
 Vég kívánásomat: Isten adja, 's tegye,
 Özvegyi kenyerét hogy bú nélkül egye.

BARTZA LAJOSné-is, özvegységet ére

Kedves Annyától hogy a' porba tére

Férje; de kívánom e' hiv Vérem' Vére,

A' Meny Ország legyen kintse 's örök bére.

E' hiv Vérem' még egy kedves Leánykája

SUSÁNNA, légyen egy hiv sziv' báránkája,

Ez egézf Vérségem, a' Jéhus mátkája,

'S az Ég, e' hiv Lelkek' örökös bárkája.

KENESSEY LÁZAR Ur volt Felesége

BER'SÉNYI THERESIA; kinek ékesége

Uri Gyermekai; 's Vértünk' reménysége

Ezekre terjed-ki szivem' szivesége.

Nevezett Véremnek élő Véri ezek:

GÁBOR, JÓSEF, KÁROL, kikről emlékezek

GYÖRGY, ISTVÁN, 'SÓFIA, a' kiket nevezek

Vifeljék, 's hordozzák az Isteni kezek.

'SÓFIA Véremet magamhoz fogadtam,

Még gyenge korában; 's hiven ápolgattam,

Mint az édes Anya ügyét úgy forgattam,

'S valami javára volt, meg nem tagattam.

Végre, Házassági életet hogy ére,

PÉTER IMRE leve hiv Férje, 's Vézére

Akkor-is, mint igaz Attya-fia, 's Vére,

A' mit tsak adhaték, adék a' kezére.

Kívánom az Isten birja dolgotokat,

Hiv Vérim! vifelje hiven gondotokat,

Vé s ha el-hozza végső órátokat,

Adja-meg a' Menyben, várt koronátokat.

BERSENYI LAJOS Ur, nálam neveltetett,

'S majd Hadnagyi rangra hogy fel-emeltetett,

DOMOKOS MÁRIA, mellé rendeltetett

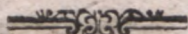
Házas Társúl; Férje de el-temettetett.

E' Pár nélkül maradt bús Gerlitzét vette

HALMAGYI LÁSZLÓ Ur, 's fajtájává tette;

Nem-

Nemzetét e' drága kints fényesítette,
 'S élő kintseivel meg-ékesítette.
 E' hiv Párt, kívánom az Isten kedvelje,
 Kivánt áldásival ugyan meg-terhelje,
 LAJOSát, FERENTZét, ESZTERát, nevelje:
 A' több Testvérekkel; 's Szentéhez emelje.

ANTAL JÁNOS Bátyám Magzati-is Verek,
 Mert meg-hólt Attyokkal vóltunk egy Testvérek,
 ISTVÁNNak, JÓSEFnek, botsánatot kérek,
 Istentől; 's szerelmes Leányira térek.
 ANTAL JÁNOS Bátyám' kedves olajága
 JÚDIT, HORVÁT MIKLÓS Ur' szeme világa;
 'S ÉVA, NÉMET ISTVÁN', vólt drága Virága,
 Légyen örökségtek, az Isten Országá.
 Kedveseitekkel, 's veletek-is, légyen
 Maga a' jó Isten; igazgasson, 's tégyen
 Bőltsekké mindenben; 's szárnya alá végyen,
 Míg végre lelketek az Egekbe mégyen.

II. Bútsúzik Apul egy testvérjeinek maradékivól.

Úgy tettízik a' Vërem kezd mind inkább hűlni,
 Érzékenységeim, 's testem hidegülni,
 De bútsúzó szivem, nem akar restülni
 Jól van, fok Vért kell még néki be-kerülni.
 Néhai ANTAL GYÖRGY, hiv Leányát tette,
 THERESIÁT szivem elsőnek; 's mellette
 Tanácsos Ur Párját, a' ki ezt el-vette,
 Hiv Pais BOLDFÁRT, kinek szive lett e'.
 Számos esztendőig, e' hiv Párt élteffe
 Isten; 's Uri Házát, nagyra emelteffe;
 Végre Szentí közé a' Menyben ülteffe,
 'S színe látásával ugy örvendezteffe.
 E' hiv Pár Leánya JULIÁNNA, 's Férje
 BEZEREDI SIGMOND Ur, élteket mérje.

Számas elztendőkre Isten; 's úgy esmérje,
Hogy a' Ditsőséget e' Pár-is el-érje.

JULIÁNNÁnak lett THRÉSIA Testvére,

ÁNYÓS IGNÁTZ Urnak szerető szívére

Ki szert tett; 's az erre, mint igaz Hivére,

Talált; légyen a' Menny ezek örök bére.

VÁSANYI GERGELNÉ ANTAL ÖRSÉBETem,

Kinek Gyermekeire fzeimeimet vetem,

Amazok meg-hóltak, 's kétszer nem temetem,

Ezekre nézve hát vég bútsúm' követem.

VÁSANYI IMRE Ur egy elő magzattya

Említett Véremnek; ki szivemet hattya

Éllyen, a' míg tartya az Ég akarattya;

Mind itt, mind a' Mennyben Isten legyen Attya.

JÓSEF Ur meg-hala, Gyermekeit még-is

Szivemen viselem; 's visellye az Ég-is,

GERGELnek, ÉVÁnak, az élet, 's a' vég-is,

Kézf jutalmok legyen; 's majd a' ditsőség-is.

VÁSANYI THRÉSIA' egy öröme legyen

HOLLÓSI JÁNOS Ur; 's hogy e' Hiv.Pár vegyen

Istentől bőv áldást, 's ha Halálra megyen

Kivánom, a' boldog életre szert tegyen.

VÁSANYI SÁNDOR Ur Örsébetjét nálad

Hadnagy, NAGY JÓSEF Ur szivedben találod;

Hiv.Pár, ha napjaid' itt böltsen számlálod:

Nem félhettz akkor-is, ha el-jő halálod.

Ne-is légyen soha semmi fédelmedre,

Sőt minden szolgáljon kívánt örömedre,

Isten maga légyen jelen védelmedre

'S majd ama napon-is kéfz, segedelmedre.

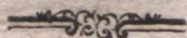
ESZTER-is, ki éppen azon Urtól vette

ÖRSÉBETtel együtt eredetét; 's lett e'

KAZAI ISTVÁN Ur Hive; maga tette

Isten e' két Hivet egyé, mert szerette.

Szereffe-is őket, kívánom mind végig,
 Jó hírek terjedjen színtén a' kék Égig,
 Istenem! a' nálad lévő ditsőségig
 Vezérelj; ama szép, 's örök örökségig.

VÁSANYI MAGDOLNA élő gyermekinek

Sok jókat kívánok; és ha valakinek,
 JÁNOSnak, JÓSEFnek; mert ezek senkinek
 Nem ártanak; használnak inkább kinek kinek.

Unokáiról-is el-nem felejtkezem,

Felejtkezzék inkább el, rólam jobb kezem,
 Meg-hólt SÁNDORának, ha ugyan érkezem
 Élő gyermekiről, mindjárt emlékezem.

Ezek azok: SÁNDOR, GÁSPÁR, a' kik lettek
 Tiszteletes BÓKA SÁNDOR Urtól; 's vettek
 ESZTERrel, LÁSZLÓval eredetet; 's ettek
 Árvaság kenyerét; 's ekképp' neveltettek.

Az Isten szemei nézzenek ezekre,

Ezek viszont a' bölts Isteni kezekre,
 'S ha bár ez életben jutnak nehezekre,
 Kívánom jussanak végre az Egekre.

VÁSANYI ÉVÁnak egy Leánya leve,

Élő; Tiszteletes BÓDIS Urtól, neve
 BÓDIS JULIANNA, kit magának vevé
 Öri PORDÁN FERENTZ, 's sajátjává tevé.

ESZTER, JULIÁval, lett ezek magzatja,

De majd meg-hólt Attyát mind kettő jajgatja
 Szerelmes Annyoknak szívét hasogatja,
 Férje halálán vett keferű bánatja.

Végre MÉSZEL ISTVÁN ez Özvegyet tette

Maga sajátjává; 's Feleségül vette,
 Számas esztendőket el-töltvén mellette,
 Halál, tetemeit a' földbe temette.

Élő Leányinak Istentől jót kérek,

Mig nyugodalomra, kéz szíromba térek,

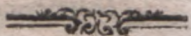

MESZEL ISTVÁN űrral, éljenek e' Vérek
 'S Végre a' Meny Ország légyen örök bérek.
 Meg-hólt ANTAL ISTVÁN, Gyermekire térnek
 Bútsúzó szavaim; mert e' hideg vérnek,
 Azok-is hív véri; 's engem-is esmérnek,
 Hívnek; 's az Egekig könyvezve késérnek.
 ANTAL JÁNOS Ötsém, egy kedves, 's hív lélek
 Éljenek magzatid; 's élj te-is ő vélek,
 ROSÁLIA, KÁROL, szívemre vevélek,
 'S ajánlak Istennek, ki többé nem élek.
 GYÖRGY LAJOS meg-hóltak Gyermekü légyenek
 Áldottak Istentől; 's kegyelmet végyenek,
 Hogy tettzése szerént mindent úgy tégyenek,
 Anyali kenyeret, hogy Mennyben égyenek.
 ANTAL ESZTERA-is, ki Hív Felesége
 BENKŐ SÁNDOR Urnak; 's szeme ékessége.
 Éljen bánat nélkül; 's légyen kedvessége
 Férjével Istennél; 's Isten öröksége.

III. Bútsúzik Anyúl egy Testvérjének maradékától.

VELESNYEI MÁRTON vólt Hív szive 's Párja
 ÁSBÓT JULIÁNNA, két gyermeke várja
 Áldásomat; JÁNOST, JÓSEFET hát járja
 Az Egek' áldása kívánatos árja.
 ÁSBOT ERSÉBET-is, mint hív Vérem éljen
 'S Szive a' keserű bánattól ne féljen,
 Győzedelmeskedjen akár melly veszeljen,
 'S Végre e' mulandón örököt tseréljen.
 ÁSBOT SUSANNÁnak öröme, van 's léfzen
 Mindenkor Férjében; 's gyermekiben kéfzen,
 Ez-is kedvesivel, ilyen áldást vészzen
 Tőlem: az Egeket bírhasák egészzen.

IV. Bútszázik Férje Testvérjének maradékitól; 's annak közelebb 's távolabb lévő Atyafaitól.

Szomorú Halotti gyászos Gyülekezet!

Ne fiess temetni Uri felekezet.

KÁLDI LAJOSommal, kedves emlékezet!

Leg-alább Vériben hadd foghassak kezét.

KÁLDI MIHÁLY vala meg-hólt Férjem Vére,

De meg-hólt, vólt Férjem e' kedves Testvére,

Él még UNGER JUDIT, a' kivél kedvére

Élt; 's mig élt úgy nézett erre, mint hivére.

Éljen UNGER JUDIT! 's napjait számlálja,

Keserőség nélkül; 's bú soha ne szálja

Szívét; 's végre Halál ha éltét el-álja

Örök boldogságát a' Mennyben találja.

Ámbár jelen vagyon keserű halálom,

Kedves Gyermekeit de élő számlálom

KÁLDI MIHÁLYomnak, 's SÁMUELt találom

Elsőnek; kit nyom már a' halálos álom.

ÉI ÁSZMÁN KATALIN vólt Hiv Felesége

KONSTANTINájával, ki gyönyörűsége

Hiv AMALIÁval, 's háza ékesége.

Légyen ezek bére az Ég ditsősége.

KÁLDI JÁNOS Ur-is eredetét vévé

KÁLDI MIHÁLY Urtól; ki maga szívévé

PATYI THERESIÁT; 's örökévé tévé,

Isten! tedd mind kettőt magad örökévé.

KÁLDI KATALINnak, ki JÁNOS Testvére,

GÖMÖREI ISTVÁN, Özvegye éltére

Vigyázzon az Isten; hiv szívem kértére

'S magához az Égre, vegye-fel végtére.

Leányi, JUDITHA, KATALIN birhassák

Szíveknék örömet; 's úgy folytathassák

Mindenben dolgokat, úgy igazgathassák

Hogy ezek virtusi az Egeket halsák.

Ezek

Ezekkel SUSÁNNÁ, THRÉSIA, Testvérek,

Kívánom éljenek e' szerelmes Verek,

Kedves egységben; 's még illy jót-is kérek,

Holtok után légyen a' Meny Ország bérek.

KÁLDI SUSÁNNÁ-is VIDOS Ur Férjében

Találja örömét, mint Hiv vezérjében,

'S míg járnak e' világ pufzta mezejében,

Tündöklék örömek egész erejében,

JÁNOS, IMRE, ANTAL, JUDIT, olaj ági

úri Gyermekei, háza szép virági

Birjanak azzal-is a' mi tsak világi,

'S azokkal-is, mellyek a' Szentek jószágai.

ENESSEY GYÖRGY Ur kedves Felesége

KÁLDI JUDIT, Uri háza dízessége,

Kedves Gyermekekivel, ezek öröksége

Légyen a' Meny Ország örök ditsősége

Moft azért tölletek valakik valátok

KÁLDI MIHÁLY Urnak Gyermekei, hallátok

Vég bútsúmat vettem; békével birjátok,

Kívánom, valami utánam száll rátok.

KÁLDI PÁL Ipmannak Testvéri vóltanak

KÁLDI GYÖRGY, és JÁNOS, de már meg-holtanak,

Ezek' maradéki, a' kik maradtanak,

A' jó kívánásra uj okot adtanak.

SÁNDOR első Fia KÁLDI GYÖRGYnek meg-hólt,

SÁNDORTól származott LAJOS unoka vólt,

De ezt-is el-zárta már az halálos bólt,

Igy kellett meg-lenni, mert az Eg akart 's szólt.

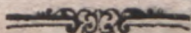
PÁL, LAJOS Testvére él, éljen-is kérem

Az Egek Urától; mert a' mint esmérem

Hozzám kézf hűséggel víveltető Vérem,

Végre ditsóítsd-meg, Jéfus Hiv vezérem.

SÁNDORnak Özvegye PATSAI RÓSA él,

De a' kit nem rongál már az Özvegyi szél,

Mert PATYI JÁNOSsal, mind az Ősz mind a' tél

Kikeletté vála, mint maga-is itél.

Ne-is légyen soha se szomorúsága,

Se váratlan bujá, se háborúsága,

E' Párnak; sőt legyen tellyes vidámsága,

'S végre a' Mennyeekben örök bódogsága.

SIGMOND SÁNDOR Urral vala igaz testvér,

Ki meg-hólt; de tőle származott két Hiv vér,

'SÓFIA, Hivének kit Kapoltson esmér

BARTZA FERENTZ; kikre áldást Hiv szívem kér.

SIGMOND Ur második Hiv Leánya neve,

JÚLIA; kit BARTZA SAMUEL el-veve,

Mester-házán; 's kivel a' mint boldog leve,

Legyen-is; 's ne bántsa soha bánat heve.

KÁLDI JÁNOS Urnak, egy Hiv Leánya lett,

SUSÁNNÁ; ARMPRUSZDER Ur, kit szívévé tett,

De a' kit Férjével Isten magához vett,

'S a' Mennyei Szentek székibe ültetett.

Ennek Gyermekai, kívánt békeféségben

LAJOS, és DÁNIEL, kedves egyeségben,

Éljenek, 's légyenek olly jó reménységben,

A' melly bódog véget ér, a' ditsőségben.

KÁLDI LAJOSomnak mostoha Húgáról

HORVÁT ÉVA Afzfőny' szíves jóságáról

Emlékezem; 's Férje hajlandóságáról,

BARTZA ISTVÁN Urnak, jó barátságáról.

Meg-hóltak! éljenek ezek öröksége

BARTZA JÁNOS. 's annak kedves Felesége

VITTYNYEDI SUSÁNNÁ, 's egy gyönyörüsége

Légyen ez egy Pár Hiv, az Ég ékesége.

Gyermekai ISTVÁN, ESZTER, és BORBÁLA,

Kiket mig a' halál soha sem próbála,

Eljenek; 's ha el-jő e' kintsek halála,
Légyen Isten addig, 's akkor-is közfála.

VITTNYÉDI Uri ház, hűséged esmérem,
Azok között ISTVÁNT, JÓSFET ditsérem,
A' több Testvérekkel; 's noha meg-hült vérem,
Isten légyen vélek, még-is szivből kérem.

VITTNYÉDI JUDITHA szivét bánat járja
Mert el-szakasztatott tőle kedves Párja,
VÉSEY FERENTZÉT, a' fetét sír zárja
Magát ne borítsd-el, oh bánatok árja!

OSTFI MIHÁLY Ur-is Hiv Feleségével,
VITTNYÉDI BORBÁLA gyönyörűségével,
Éllyen bánat nélkül; 's Párja hűségével
Birjon; 's majd az Egek kézf ditsőségével.

TAKÁTS ISTVÁN Urat THRESIA szerelme
Mint Hiv Felesége kegyes engedelme
Naponként újitsa; 's soha veszedelme
Ne legyen; de legyen az Isten védelme

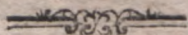
Kik hozzám köttettek igaz barátsággal
'S Szives akaróim vagy a' komasággal
Lettek, és maradtak, vagy a' Sógorsággal,
Szerefse az Isten örök boldogsággal.

VIDOS SIGMONDNé-is, 's NAGY ANNA melléte
VIDOS MIKLÓS Urral, kik engem felette
Hiv, 's tífza szivekből kedveltek; 's ugy lett-e'
Hogy szivem-is magát meg-nem kéméllette.

Hanem mint szerető Komákat úgy néztem,
Bosszontó panaszra egyet sem idéztem,
Sőt ha tsak lehetett szivem' úgy intéztem,
Hogy szereteteket nagyobbbal tetéztem.

Felső, 's alsó Káldban, kik jó szivűséggel,
Vóltatok mindenkor, hozzám; 's emberséggel
Igaz szeretettel, atyafi hűséggel,
Kivánom, birjatok örök ditsőséggel.

FARKAS LÁSZLÓ Urnak, PÁLnak, és ANNÁnak,

FORENTOS KÁROL Ur' élete Párjának,

Kik hozzám köttetve vérséggel valának,

Istentől minden jót szivemből kívának.

KÁLDI JÓSEF, 's ANTAL Urak-is, hűséget

KÁLDI SÁNDOR Urral, hozzám emberséget,

Mutattak mindenkor; igaz szivűséget,

Mellyért adjon az Ur örök idvességet.

KÁLDI MIKLÓS Ur-is jó napokat érjen,

Uri Gyermekeihez a' bánat ne férjen,

SIGMONDhoz, Péterhez; sőt bőv áldást mérjen,

Isten, 's az Istenhez végre lelkek térjen

Forditom vég szómat KÁLDI JUSTINÁhoz,

GERGYE ÁD ÁM Urnak, Hiv házassághoz

Kinck hogy leheffen ama koronához

Jussa, végye az Ur végtére magához.

V. Bútsúzik Testvér Nénye Férjének Bersenyi Ferentznek atyafaitól.

Hozzám Sógorsággal Dukában kötettek,

TAKÁTS és PATZAI Urnak, 's viseltettek,

NOSZLOPI SÁNDORral hűséggel, 's úgy tettek,

Velem mint Testvérek; bár mástól születtek.

Isten-is ezeket örökké szerezse:

Ültesse, plántálja, 's meg-gyökereztesse;

Jó kedvét minden nap velek éreztesse,

'S színe látására, magához vezesse.

Hiv Tiszvifelőitől

Nálam szolgálatott valakik tettetek,

Hivatalt házamnál. 's kívül viseltetek,

A' mint hűségesek, 's jők hozzám lettetek,

Tőlem, jó jutalmat, tudjátok vettetek.

De most-is jutalmul Hiv szivem azt kéri

Istentől; maga-is mint hiven igéri,

Végét életetek, ha e földön éri,
Igaz hűségteknek az Ég legyen béri.

* * *

KÁLDI 's másutt lévő Jobbág yok' hűségek,
Édes emlékezet; igaz szívü ségek,
El-ment erejeknek, legyen erő ségek,
Ísten; 's végre a' Meny minden örökségek.
Ez után-is kérlek, az akár-ki legyen,
A' kinek dolgotok hatalmában megyen;
Igaz szívü ségtok azzal-is úgy tegyen,
Hogy mind itt, mind Mennyben jó jutalmat vegyen.

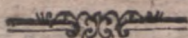
* * *

Uri rend! Uri nép, 's egész Gyülekezet!
Felső, közép, 's alsó rendü felekezett,
Tőled bútsút venni ké sz az igyekezet,
Nóha föld férgei velem fogtak kezét?
Ah! hogy-is ne lenne lelkem erre ké szen?
Ha hideg testem-is, illy jutalmat vészen,
Hogy vég tisztettségét, ké szen, minden té szen;
Sőt ihol szívemet ki-öntöm egész en:
Uram! emlékezzél ezek hűségére,
Kik hervadt testemnek vég tisztettségére
Egybe fereglettek, 's ki-ki ha végére
Jut; juttatsd az Egek ké sz ditsőségre.

* * *

Hattyui énekem' énekelem végre;
Mert fietek menni, ama böl dog végre,
Jé susom; lelkemet a' várt ditsőségre,
Emeld-fel; im mégyen te hozzád, az Égre.

*   *

Menny-el kedves Lélek! az' Urnak ajánlunk,
 Látjuk meg-kell leanni, hát tőled meg-válunk
 E' siralom' völgyén, nóha még Mi állunk:
 Tudjuk Mennyben, ha lesz halálunk, találunk.

V É G E.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

639.156

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár